

STORBYPROSJEKTET

En følgeevaluering av ny organisering for KOG og utprøving av tiltak for å redusere tidsbruk og styrke det tverrfaglige arbeidet med ungdomskriminalitet i perioden mellom lovbrudd til oppstart av straffegjennomføring i konfliktrådet.

Konfliktrådet

**Sekretariatet for
konfliktrådene**

Møllergata 16
0179 Oslo
www.konfliktraadet.no
22 77 70 01

—
Storbyprosjektrapport 2021
Prosjektleder: Thov Midtsund
Nordbø

30.09.2021

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	4
1 Innledning.....	6
1.1. Om koordineringsgruppen	7
2 Forprosjekt og pandemiens konsekvenser for hovedprosjektet	7
2.1 Pandemiens konsekvenser og justering avprosjektplan under følgeevalueringen.....	8
3. Metode	9
4 Innsikter fra prosjektområdene og utarbeidelse av prosjektplan og prosjektmål.....	10
4.1 KOG Oslo – før prosjektstart	10
4.2 KOG Bergen – før prosjektstart	11
4.3 Samlet oppsummering fra kartlegging av KOGene før prosjektstart.....	11
4.4 Prosjektplan for følgeevalueringen og kort informasjon om Sfk øvrige arbeid med KOG.....	12
5. Beskrivelse av nye tiltak i KOG og funn fra følgeevalueringen.....	13
5.1 Innføring av et felles arbeidsdokument med to formål, og bestemte tidspunkt for saksdrøftelser	13
5.1.1 Innmelding av saker.....	14
5.1.1.1 Funn – innmelding av saker og bestemte tidspunkt for saksdrøftelse– nøkkelen til et mer strukturert og effektivt organ?.....	14
5.1.1.2 Funn – hvilke saker bør drøftes i KOG? – behov for operasjonalisering	17
5.1.1.3 Funn – Hovedregel om to drøftelser før reaksjonsfastsettelse – unødvendig byråkratisering?.....	18
5.1.2 KOG-Referat – støtteverktøy for møteledelse og økt notoritet på prioriterte oppgaver	19
5.1.2.1 Funn – KOG-referat fått endret status i arbeidet med U18-sakene før reaksjonsfastsettelse	19
5.1.2.2 Funn – KOG-referatets betydning for UKs arbeid	21
5.2 Sammensetning av deltakere og møtefrekvens.....	23
6. Andre tiltak som kan bidra til effektiv håndtering av U18-sakene.....	25
6.1 Vitneførsel – styrke ungdommens rettsikkerhet.....	25
6.1.1 Funn – effektivt, men tidkrevende tiltak.....	25
6.2 Unnlate å anmode om personundersøkelse for mindreårige (PUM) i enkeltsaker	26
6.2.1 Funn – Unnlate PUM i enkeltsaker – reduserer tidsbruk.....	26
6.3 «Tidligere inn».....	27
6.3.1 Funn – tiltak med potensial.....	28
7. Oppsummering og veien videre	29
Vedlegg 1 – prosessbeskrivelse for KOG i Storbyprosjektet	30
Vedlegg 2 – KOG-referat.....	32

Sammendrag

Sekretariatet for konfliktrådene (Sfk) fikk i 2019 ekstra midler for å styrke arbeidet med ungdomsstraff og ungdomsoppfølging, særlig knyttet til å komme raskere i gang med oppfølging av ungdom som idømmes eller ilegges disse straffereaksjonene, sikre bedre informasjon til ungdommene og identifisere og iverksette egnede tiltak. I denne rapporten presenterer vi funn og anbefalinger fra Storbyprosjektet, et toårig prosjekt som ble iverksatt som en del av en større satsning på konfliktrådets arbeid i perioden mellom lovbrudd og oppstart av straffegjennomføring. Storbyprosjektet kan deles inn i to overordnede faser. I *forprosjektet* ble det gjennomført en større kartlegging av to koordineringsgrupper (KOG) som ble valgt ut til å delta i følgeevalueringen. I tett samarbeid med relevante samarbeidspartnere fra nasjonalt og regionalt nivå ble det utarbeidet en prosjektplan med tiltak som er ment å strukturere KOG til å bli et mer profesjonalisert og effektivt organ for å bidra til å løse utfordringer knyttet til tidsbruk, effektiv samhandling og enhetlig praksis i arbeid med U18-sakene. I *følgeevalueringen* har disse tiltakene blitt testet ut over tid. Erfaringene fra prosjektet viser at mange av tiltakene har vært vellykket på kort sikt, men prosjektet konkluderer samtidig med at tiltakene ikke bør leses som et ferdig produkt, men snarere som et bilde på en prosess som er iverksatt og som må utvikles videre.

I kapittel 3 og 4 redegjør vi kort for de ulike metodene som er benyttet i prosjektet og hvilke innsikter og kunnskaper som ble lagt til grunn for identifisering av tiltak og utarbeidelse av prosjektplan.

I kapittel 5 presenteres tiltak som er knyttet til ny organisering av KOG. Innføring av prosedyrer for *innmelding av saker* og *ny mal for KOG-referat* er de to tiltakene som er viet størst oppmerksomhet i rapporten. I prosjektet ble også antall møtedeltakere redusert og KOGs møtefrekvens satt til annenhver uke.

I kapittel 6 presenteres det tre andre tiltak som kan bidra til mer effektiv og hensiktsmessig håndtering av U18-sakene. Tiltakene er i utgangspunktet ikke oppgaver lagt til KOG, men ble i prosjektet testet ut og fulgt opp i forbindelse med arbeidet i KOG. Følgende tiltak er utprøvd

- Vitneførsel av konfliktrådet i U18-saker som går til retten.
- Unnløse PUM i enkeltsaker.
- «Tidligere inn» - tilby oppfølging til ungdom i påvente av illeggelse eller idømmelse av straffereaksjon.

I kapittel 7 oppsummeres funn og anbefalinger fra rapporten. Funn fra prosjektet peker i retning av at tiltakene *innmelding av saker* og *ny mal for KOG-referat* bidrar til å strukturere og effektivisere arbeidet i KOG. Videre peker rapporten på at strukturerte innmeldinger fra påtalemyndigheten og ungdomskoordinator har ført til en ønsket dreining bort fra at saker drøftes løpende i KOG-møtene. Dette har på den ene siden ført til tydeliggjøring av ansvarsforhold i KOG og på den andre siden bedre notoritet på saksgjennomgangene. Erfaringer fra prosjektet viser at KOG-møtene har blitt mer effektive og at møtetiden nesten er halvert sammenlignet med tidligere. I KOG Oslo har estimert møtetid blitt redusert med cirka et ukesverk sammenlignet med før prosjektstart. Til tross for at ny organisering av KOG og profesjonalisering av arbeidet gir gevinster som beskrevet ovenfor, belyser også rapporten fallgruver som kan hindre full måloppnåelse.

I kapittel 5 kommer prosjektet med tre overordnede anbefalinger med hensyn til å sikre enhetlig og hensiktsmessig bruk av KOG. Første anbefaling peker på viktigheten av at saker meldes inn til KOG så tidlig som mulig i initialfasen, og at relevante etater blir tildelt et ansvar for de gjøremål som skal følges opp og kvalitetssikres før reaksjonsfastsettelse.

Den andre anbefalingen løfter opp behovet for å se nærmere på hvilke saker som bør meldes inn til KOG. Funn fra prosjektet viser at politi og påtalemyndigheten legger vekt på ulike kriterier når det kommer til å melde inn saker til KOG. Det presiseres at anbefalingen vil gjelde uavhengig om krav til samtykke bortfaller eller ikke.

Den tredje anbefalingen omhandler sammensetning og antall deltakere i KOG. I prosjektet trekkes det frem et behov for at det gis føringer på sammensetning av deltakere, både med hensyn til antall, men også hvilken kompetanse KOG bør besitte. Erfaringer fra prosjektet er at et redusert antall møtedeltakere bidrar til å effektivisere og styrke de kvalitative egnethetsvurderingene. KOG Bergen favner flere kommuner og dynamisk deltakelse har her vist seg å være en ordening som bør utforskes ytterligere. Her er det kun påtalemyndigheten, konfliktrådet og barnevernsvakten som er faste deltakere, mens øvrige deltakere kun stiller dersom innmeldte saker kommer fra deres geografiske område.

Når det gjelder tiltakene i kapittel 6 viser følgeevalueringen ulik grad av måloppnåelse. Tiltakene vitneførsel og «unnløse PUM i enkeltsaker» blir i prosjektet trukket frem som to virkningsfulle tiltak, mens tiltaket «tidligere inn» ble prioritert ned. *Vitneførsel* blir av flere KOG-deltakere løftet frem som et tiltak med flere gevinster. Den fremste synes å være at det bidrar til å styrke ungdommens rettsikkerhet ved at det gis utførlig informasjon om hva en straffereaksjon i konfliktrådet innebærer. Tiltaket «unnløse PUM i enkeltsaker» er kun utprøvd i Oslo. Her er politijuristene i KOG Oslo gitt anledning til å unnløse PUM i enkeltsaker forutsatt at saken kan belyses tilstrekkelig med andre kilder. Funn fra prosjektet viser at tiltaket har blitt utprøvd i 13 saker og at det i all hovedsak egner seg

for tilståelsessaker der ungdommen erkjenner straffeskyld på et tidlig tidspunkt i straffesakskjeden. Videre at tiltaket bidrar til å redusere tidsbruk fra lovbrudd til reaksjonsfastsettelse. Politijuristene trekker også frem at det har bidratt til å styrke og utvikle samarbeidet med forsvarergruppen.

Oppsummert viser funn at tiltakene gir gevinster i form av økt faglighet, effektivitet og profesjonalisering av det tverretatlige samarbeidet.

1 Innledning

Straffereaksjonene ungdomsstraff og ungdomsoppfølging ble lovfestet og implementert i 2014. Formålet med reaksjonene er å legge til rette for et kriminalitetsfritt liv ved å tilby tett oppfølging til ungdom mellom 15 og 18 år og rette fokus mot positive endringsprosesser.

Vi vet at en viktig forutsetning for at ungdomsstraff og ungdomsoppfølging skal virke slik det er ment, er at relevante etater samhandler på en god og effektiv måte i hele straffesakskjeden. FNs barnekonvensjon er inkorporert i norsk lov og gir barn rett til at straffesaker avgjøres uten forsinkelser og at det legges opp til rask reintegrering for de som står i fare for å falle utenfor samfunnet (artikkel 40). Det hviler et stort og viktig ansvar på systemet for å sikre at ungdommene raskt blir fanget opp.

Nordlandsforskning (2019) følgeevaluering av straffereaksjonene viser at mange ungdommer får god hjelp i konfliktrådet. Samtidig påpekes det at lang tidsbruk før oppstart er en betydelig utfordring og at systemet har forbedringspotensialet når det gjelder informasjonsarbeid og ivaretagelse av ungdom som venter på oppstart av straffen sin¹. Tilsvarende funn trekkes også frem i Barneombudets (2020) intervjuer med syv ungdommer med erfaring fra ungdomsoppfølging eller ungdomsstraff. I Barneombudets (2020:4) rapport anbefales det en større innsats på ungdomssakene i perioden mellom lovbrudd og oppstart av straffegjennomføring

«Det klart viktigste for ungdommene er at tiden fra lovbrudd til reaksjon må bli kortere. Det ser også ut til å være behov for å se nærmere på om det er behov for klarere regelverk og rutiner når det gjelder å gi ungdommene god, tilpasset informasjon både før reaksjonen og underveis».

Sfk fikk på bakgrunn av dette i 2019 ekstra midler for å styrke arbeidet med ungdomsstraff og ungdomsoppfølging og Storbyprosjektet var ett av flere tiltak som ble igangsatt for å styrke vårt arbeid med fasen mellom lovbrudd og iverksettelse av straffereaksjonen. Prosjektet har vært organisert med en prosjektgruppe² med prosjektleder og to seniorrådgivere fra Sfk og to ungdomscoordinatorer som leder koordineringsgruppene i prosjektområdene. Videre har prosjektet hatt to referansegrupper³ med relevante samarbeidspartnere med fagansvar i prosjektområdene for å få innspill og forankre tiltak som er utprøvd i prosjektet.

Prosjektleder har rapportert jevnlig til styringsgruppa som har bestått av to avdelingsdirektører i Sfk og leder i Oslo og Vest konfliktråd, samt direktøren som har ledet styringsgruppa.

Riksadvokaten og Politidirektoratet (POD) har også vært orientert om prosjektet, og tiltak som har betydning for politi- og påtalemyndighetens oppgaveløsning i prosjektområdene er gjort kjent og forankret

Det er domstolen eller påtalemyndigheten som idømmer eller ilegger ungdomsstraff eller ungdomsoppfølging. Konfliktrådet har ingen lovpålagte oppgaver overfor mindreårige som begår kriminalitet før reaksjonsfastsettelse. Konfliktrådet spiller likevel en sentral og viktig rolle i forbindelse med informasjonsarbeid, og ikke minst som leder av koordineringsgruppen (KOG). Sfk så et stort behov for å styrke arbeidet med KOG etter at undersøkelser tegnet et bilde av sprikende praksis mellom konfliktrådene, og det ble avdekket et potensiale for å effektivisere arbeidet og samhandlingen i denne fasen.

Prosjektet ble derfor avgrenset til å omhandle KOG og definerte oppgaver i perioden mellom lovbrudd og iverksatt straffegjennomføring, heretter kalt den *innledende fase*. KOG er tverrfaglig sammensatt og fungerer som et rådgivende organ for påtalemyndigheten i spørsmål om egnethet. I tillegg har KOG en viktig funksjon når det gjelder tverrfaglig samarbeid i U18-sakene⁴ før og under straffegjennomføring.

Prosjektet har nedslagsfelt i to koordineringsgrupper, henholdsvis i Oslo og Bergen. Prosjektområdene ble valgt ut i samarbeid med Politidirektoratet (POD). Et av premissene for valg av testområdet var at det skulle favne geografiske områder med kjente utfordringer knyttet til ungdom- og gjengkriminalitet. Tiltakene som utprøves i Storbyprosjektet er forankret i konfliktrådets tildelingsbrev fra 2019, anbefalinger fra Nordlandsforskning følgeevaluering av ungdomsstraff og ungdomsoppfølging, samt utfordringer og flaskehalsar i den innledende fase som Sfk har identifisert i fellesskap med våre samarbeidspartnere.

Rapportens første del gir en kort innføring av hva KOG er. Deretter beskrives de metodiske valgene og innsikter fra praksisområdene som ligger til grunn for prosjektmålene. Andre del av rapporten beskriver tiltakene i en

¹ Nordlandsforskning rapport nr 2/2019 «Mellom hjelp og straff» s. 10

² Prosjektgruppe: Thov Midtsund Nordbø(prosjektleder), Heidi Bjurstedt (Sfk), Frøydis Heyerdahl (Sfk), Espen Endresen (Konfliktrådet Vest) og Cathrine Bakke (Konfliktrådet Oslo).

³ Referansegrupper: **Oslo:** Påtaleleder i OPD/v Beate Brinch Sand, Tingrettsdommer Åsa Bech, SaLTo-sekretariatet/v Hege Bøhm Ottar og Barne – og familieetaten. **Bergen:** Påtaleleder i VPS/v Elisabeth Soglo, påtalejurist Linn Mari Søfteland og tingrettsdommer Lise Gro Søreide

⁴ U18-saker = ungdomsstraff- og ungdomsoppfølgingssaker som ikke er strafferettslig avgjort og som drøftes i KOG, samt denne typen saker under straffegjennomføring i konfliktrådet.

kronologisk rekkefølge med tilhørende delkapitler med funn fra følgeevalueringen. Avslutningsvis trekkes det frem konkrete anbefalinger til hvordan prosjektgruppen mener koordineringsgruppene bør organiseres for å sikre enhetlig og mest hensiktsmessig bruk av koordineringsgruppen.

1.1. Om koordineringsgruppen

Koordineringsgruppens (KOG) opprinnelse stammer fra prøveprosjektene «lokale oppfølgingsteam følger opp den enkelte unge lovbrøyer» som ble iverksatt i 2006 som følge av Justis- og politidepartementets handlingsplan «sammen mot barne- og ungdomskriminalitet»⁵. Da straffereaksjonene ungdomsstraff og ungdomsoppfølging ble innført i 2014 anså ikke lovgiver det som nødvendig å lovfeste ordningen. I forarbeidene⁶ ble det likevel anbefalt å etablere tverretatlige koordineringsgrupper for å bistå påtalemyndigheten i spørsmål om valg av straffereaksjon, og for ungdomskoordinator dersom det oppstår problemstillinger under straffegjennomføring. Forarbeidende regulerer i liten grad oppgaver lagt til KOG, men ansvaret for å innkalle og lede møtet ble lagt til konfliktrådet.

Siden den gang har det blitt etablert flere koordineringsgrupper rundt i landet. Per i dag er det 53 KOGer fordelt på tolv konfliktråd. Politidirektoratets rundskriv fra 2015 er et av få styringsdokumenter som beskriver hvilke oppgaver som er lagt til KOG og hvilke etater som normalt sitter deltakere i gruppen.

KOG er tverrfaglig sammensatt av deltakere fra blant annet politi, påtalemyndighet, barnevernstjeneste, kriminalomsorg m.fl. KOGs primær oppgave er å gi råd til påtalemyndigheten i spørsmål om egnethet til ungdomsstraff og ungdomsoppfølging, og til ungdomskoordinator (UK) i saker under straffegjennomføring. For at saker skal kunne drøftes i KOG må siktede gi sitt samtykke til dette. Dersom siktede er under 18 år, skal det også foreligge samtykke fra verger. Politi kan også melde inn saker anonymt for å drøfte valg av straffereaksjon med KOG, men øvrige deltakere i KOG vil ikke kunne innhente opplysninger om siktede fra sin tjeneste.

KOGs målgruppe er ungdom som har begått ett eller flere lovbrudd mens de var mellom 15 og 18 år, og som kan ha behov for oppfølging fra koordinerte tjenester over tid for å hindre tilbakefall og negativ utvikling.

Underveisrapporten til Nordlandsforskning (Eide m.fl.:2016) er et av få bidrag som beskriver erfaringer og utfordringer knyttet til det tverrfaglige samarbeidet i KOG etter innføring av ungdomsstraff og ungdomsoppfølging. Kort oppsummert er aktørene i KOG positivt innstilt til arbeidet i KOG og ser et potensial med god og effektiv samhandling. Samtidig påpekes det et behov for at KOG lovfestes for å avklare sammensetning av deltakere, ansvarsforhold og mandat.

Som et ledd i Sfk sin styrking av arbeidet med KOG ble det i 2020, i tillegg til Storbyprosjektet, besluttet å grundig kartlegge KOGene rundt omkring i landet. Sfk gjennomførte fem observasjonsbesøk med påfølgende intervjuer av påtalejurister og ungdomskoordinatorer, samt en nasjonal spørreundersøkelse. Funnene fra kartleggingen viser at deltakerne i KOG anser koordineringsgruppen som et viktig forum for tverrfaglig samarbeid og for at «egne saker» overføres konfliktrådet. Samtidig har det over tid utviklet seg sprikende praksis i KOGene når det gjelder sammensetning av deltakere, organisering, notoritet og hvilke oppgaver som prioriteres og utføres i KOG-møtene.

Høsten 2020 ble endringer i konfliktrådsloven sendt på høring. Justisdepartementet foreslo her at KOG lovfestes og at oppgaver lagt til KOG primært avgrenses til konkrete gjøremål før reaksjonsfastsettelse. Som rapporten senere vil belyse, var lovgivers forslag til oppgaver lagt til KOG i stor grad sammenfallende med de oppgaver og tiltak som utprøves i Storbyprosjektet.

2 Forprosjekt og pandemiens konsekvenser for hovedprosjektet

Storbyprosjektet ble startet opp våren 2019 og kan deles inn i to overordnede faser.

- Forprosjekt – kartlegging og identifisering og utarbeidelse av tiltak (mars 2019 – februar 2020)
- Hovedprosjekt - følgeevaluering av tiltak (mars 2020 – juni 2021)

I første fase av forprosjektet ble det gjennomført en utredning av mulige innsatsområder som kunne bidra til å redusere tidsbruk og komme raskere i gang med ungdomsstraff og ungdomsoppfølging og gi bedre informasjon til ungdommene. Prosjektgruppens forslag til Sfk sin ledergruppe var å teste ut tiltak for å strukturere KOG til å bli et mer effektivt og profesjonalisert organ. Ledergruppen vedtok forslaget, og fra høsten 2019 og frem til februar 2020 ble det gjennomført et større kartleggingsarbeid i prosjektområdene, herunder KOG Oslo Sentrum og KOG Bergen. Problemene som ble avdekket var at det var for dårlig samhandling i KOG, lang tidsbruk, manglende

⁵ «Økt bruk av konfliktråd» (2011):

https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/jd/vedlegg/rapporter/konfliktraad_30092011.pdf

⁶ Prop. 57 L (2013-2014) Proposisjon til Stortinget. Lov konfliktrådsbehandling. URL:

<https://www.regjeringen.no/contentassets/06d640bd5afc4de588d065b446d8d8bf/no/pdfs/prp201320140057000dddpdfs.pdf>

egnethetsvurderinger og lite systematisk informasjonsarbeid rettet mot ungdom og verger. Innsikter fra kartleggingen berøres nærmere i kapittel 4.

I KOG er ansvarsforhold delt mellom ulike etater, og som Egge (2008) påpeker i sin artikkel⁷ om tverretattlig samarbeid, er omforent målsetting og forankring hos alle deltagende parter avgjørende for at tiltak som testes skal oppnå ønsket effekt.

I forprosjektet ble det opprettet dialog med Politidirektoratet (POD) og Riksadvokaten (RA) for å sikre at tiltak som har betydning for politi- og påtalemyndighets oppgaveløsning i KOG både var kjent og forankret. Videre ble det etablert to referansegrupper med samarbeidspartnere på regionsnivå i prosjektmrådene hvor deltakerne ga innspill og senere tilslutning til prosjektplan. Det ble det lagt særlig vekt på å etablere en felles problemforståelse med relevante samarbeidspartnere for å finne rotårsakene til problemene som er avdekket i arbeidet med U18-sakene, og å identifisere tiltak for å møte disse utfordringene. I denne prosessen jobbet prosjektgruppen blant annet med følgende spørsmål; hvordan redusere tidsbruk og effektivisere oppgaveløsning i KOG? Hvordan utføre gode kvalitative egnethetsvurderinger? Hvordan styrke arbeidet med informasjon og rettsikkerhet?

Prosjektgruppen så et behov for å avgrense KOGs mandat og startet et arbeid med å utvikle prosedyrer for hvordan KOG kan organiseres på en mer systematisk og effektiv måte. Prosjektgruppen tok utgangspunkt i PODs rundskriv for å identifisere hvilke oppgaver som skal videreføres i prosjektperioden (se tekstboks). I følgeevalueringen gikk KOG bort fra å utføre oppgaver som er strøket over. Begrunnelsen for dette var blant annet at økt innsats på oppgaver før reaksjonsfastsettelse vil kunne bidra til raskere saksbehandling og samtidig styrke de kvalitative egnethetsvurderingene. Dette berøres nærmere i kapittel 4 der innsikter fra kartleggingen i forprosjektet presenteres. Prosjektgruppen har i tillegg identifisert andre tiltak som kan bidra til å styrke og effektivisere det tverrfaglige arbeidet med U18-saker i fasene mellom lovbrudd og iverksettelse av ungdomsstraff og ungdomsoppfølging. Under prosjektperioden inngår disse tiltakene som «nye oppgaver» i KOG.

2.1 Pandemiens konsekvenser og justering av prosjektplan under følgeevalueringen

De færreste av oss er uberørt av koronapandemien. Prosjektmrådene er trolig de geografiske områdene som har vært hardest rammet av koronapandemien i form av strenge smittevernstiltak over tid. Det har fått konsekvenser for den praktiske gjennomføringen av prosjektet. For det første har store deler av prosjektoppfølgningen foregått digitalt. For det andre har prosjektleder blitt satt til å håndtere andre oppgaver under koronapandemien. På samme tid har praksisutøverne i perioder måttet prioritere lovpålagte oppgaver foran eksterne prosjekter. Koronapandemien har også fått direkte konsekvenser for prosjektets resultater. Eksempelvis har opphop av saker i domstolen og konfliktrådets rapportering om forsinkelser og utsettelse av oppstart i nye U18-saker gjort det vanskelig å måle om iverksatte tiltak rent statistisk reduserer tidsbruk i straffesakskjeden sammenlignet med et normalår. Av den grunn er funn og erfaringer knyttet til redusert tidsbruk i all hovedsak knyttet til erfaringer og aktørenes betraktninger av tiltakenes virkning.

Som tidligere nevnt ble følgeevalueringen iverksatt fra og med mars 2020. Som følge av nedstengingen ble oppstart utsatt tre måneder i Bergen. Høsten 2020 viste prosjektgruppens foreløpige evaluering at ny organisering for KOG ga oppløftende resultater, men at det samtidig tok lenger tid å implementere tiltakene i

⁷ Marit Egge, Bjørn Barland, Marit Ekne Ruud og Thomas Haaland (2008) Kriminalitetsforebygging blant barn og unge i storbyene. URL: <https://kriminalitetsforebygging.no/wp-content/uploads/2017/11/Samarbeidsrapport-nibr-politihøgskolen.pdf>

Koordineringsgruppens oppgaver

Jf. Politidirektoratets rundskriv RPOD-2015-3

- a. Drøfte egnethet, oppfølgingsbehov og gjentakelsesfare i konkrete saker lagt fram av politiet. Det skal foreligge samtykke fra lovbryster og verge(r) før drøfting av en konkret sak kan finne sted.
- b. Kartlegge og vurdere hvilke tiltak som kan være aktuelle i den enkelte saken.
- c. Holde seg løpende orientert om saker som er i oppfølgingsteamene, og være et forum for drøfting og rådgivning for ungdomsordinator i enkeltsaker.
- d. Følge straffegjennomføringen, fungere som et kontrollorgan og være et rådgivende organ for påtalemyndigheten.
- e. Drøfte eventuelle nye lovbrudd eller brudd på tiltak i ungdomsplanen. Dette vil kunne gi ungdomsordinator innspill til eventuelle endringer i ungdomsplanen.

Oppgavene som er strøket over illustrerer praksis man gikk bort fra i Storbyprosjektet.

KOGene enn forventet. Dette fikk i andre omgang konsekvenser for utprøving av tiltak som ikke var direkte knyttet til organisering av KOG-møte. I lys av pandemiens begrensninger og de foreløpige funnene anså prosjektgruppen høsten 2020 at tiltakene i sin helhet var for omfattende til å sikre full målopnåelse.

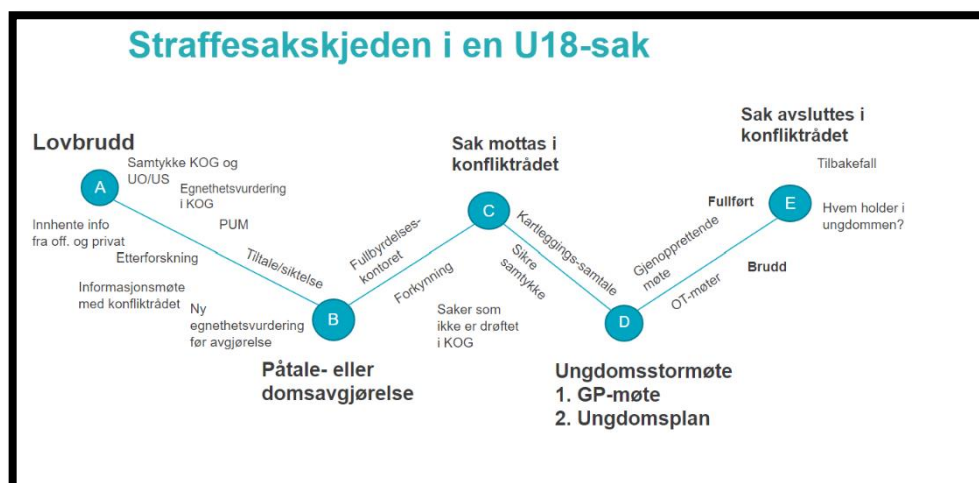
I samme tidsrom ble den nevnte nasjonale KOG-kartleggingen gjennomført og endringer i konfliktrådsloven sendt på høring. Som tidligere nevnt ble det her foreslått lovfesting av KOG. Departementets forslag om å avgrense KOGs oppgaver til oppgaver *før* reaksjonsfastsettelse var i stor grad sammenfallende med hvordan KOG organiseres i Storbyprosjektet, med unntak av at det i Storbyprosjektet åpnes opp for at UK på lik linje med påtalemyndigheten kan melde inn saker under straffegjennomføring dersom det har oppstått en konkret problemstilling. Høringsnotatet gav en indikasjon på at prosjektet i all hovedsak hadde «truffet» riktig med hensyn til at lovgiver, i likhet med Storbyprosjektet, i all hovedsak avgrenset KOGs oppgaver til egnethetsvurdering og oppgaver knyttet til informasjon og drøftelse av tiltak *før* reaksjonsfastsettelse. Dette gav prosjektet økt aktualitet og potensiell gjennomslagskraft for det videre arbeidet med KOG.

Prosjektgruppens erfaringer fra prosjektstart, funn fra kartleggingen av landets 53 KOGer samt departementets forslag om lovfesting av KOG, medførte at det ble foreslått justering av prosjektplan cirka seks måneder etter oppstart. Oppsummert innebar det at prosjektgruppens anså det som hensiktsmessig å rette et ekstra fokus på tiltakene som omhandlet ny organisering av KOG. Revidert prosjektplan og nedskalering av prosjektet medførte at tiltakene som skisseres i kapittel 6 ble viet noe mindre tid og ressurser. Tiltakene ble utforsket i prosjektet, men i et mindre omfang enn først planlagt.

3. Metode

Denne rapporten er ikke et forskningsprosjekt. Derimot er arbeidet som er lagt ned i Storbyprosjektet et systematisk utviklingsarbeid der eksisterende kunnskap og innhenting av ny kunnskap er lagt til grunn for å utvikle og forbedre det tverretatlige samarbeidet i KOG. De ulike problemstillingene prosjektgruppen ønsket å utforske i de ulike fasene av prosjektet, påvirket valg av metode.

I Oslo og Bergen tar det i snitt mellom 9 og 10 måneder fra siste lovbrudd begås til iverksettelse av straff i konfliktrådet. Som tidslinjen (se tekstboks) illustrer utføres ulike oppgaver og gjøremål på forskjellige tidspunkt i straffesakskjeden. Prosjektets varighet har gjort det mulig å følge et titalls saker gjennom de ulike fasene i straffesakskjeden. Dette har hatt stor betydning for å kontinuerlig vurdere virkninger av de tiltakene som utprøves, og å se dem i sammenheng.

I *forprosjektet* har vi gjennomgått sentrale styringsdokumenter, saksdokumenter fra KOG, observasjon av KOG-møte, avholdt workshop og møter med referansegrupper i prosjektområdene, i tillegg til samtaler med KOG-deltakere. Kunnskapen som er innhentet fra de ulike kildene har hatt stor betydning for hvilke tiltak som ble ansett som hensiktsmessig å utforske i hovedprosjektet.

I *følgeevalueringen* har prosjektgruppen fulgt tiltak over tid. Rapporten belyser erfaringene fra prosjektperioden med utgangspunkt i ulike kvalitative metoder. I følgeevalueringen har deltagende observasjon og gjennomgang av saksdokumenter vært primære datakilder. I tillegg har prosjektleder innhentet erfaringer og innspill fra KOG-deltakerne og referansegruppene gjennom evalueringmøter, e-postkorrespondanse og oppfølgingsamtaler.

Prosjektgruppen har lagt stor vekt på at de berørte av prosjektet, herunder KOG-deltakerne, involveres i følgeevalueringen. Det er praksisutøverne som skal teste ut tiltakene, og at prosjektgruppen i tillegg følger prosessen tett kan ha stor læringseffekt for alle parter. Samtidig bør det påpekes at prosjektgruppens tette involvering kan være en metodisk svakhet med hensyn til å gjennomføre en objektiv evaluering av iverksatte tiltak.

For å kunne fastslå om tiltakene i prosjektet innfrir ønskede gevinster har prosjektleder gjennomgått KOG-referater, observert KOG-møter og gjennomført samtaler med aktører fra politi og konfliktråd. Hensikten ved å ta i bruk ulike metoder for datainnsamling er å gi en bedre og dypere forståelse av praksis og tiltakene som utprøves, og dermed styrke tilliten til anbefalingene i rapporten.

4 Innsikter fra prosjektområdene og utarbeidelse av prosjektplan og prosjektmål

I delkapitlene som følger gis det en kort beskrivelse av praksis i prosjektområdene før følgeevalueringen ble iverksatt. Funn fra KOGene er ikke uttømmende for alle sider ved praksis, men de bidrar til å synliggjøre innsikter og kunnskap som ble lagt til grunn ved utarbeidelse av tiltak og mål for følgeevalueringen.

4.1 KOG Oslo – før prosjektstart

Den utvalgte KOGen i Oslo dekker fem sentrumsnære bydeler, henholdsvis Sagene, Grünerløkka, Gamle Oslo, St.Hanshaugen og Frogner. Bydelene ligger under Sentrum politistasjon som har to dedikerte U18-jurister. Samlet består KOGen av 10 faste medlemmer:

- Påtalemyndighet: 2 deltakere
- Politi: 3 deltakere
- Bv.tj: 2 deltakere
- Friomsorg: 1 deltaker
- Konfliktrådet: 1 deltaker

Før prosjektstart ble det avholdt KOG-møter annenhver uke. Hvert møte varte i opptil tre timer. Ungdomskoordinator (UK) ledet møtet. Agenda for KOG-møte var standardisert og innebar at UK innkalte deltakere per epost. Vedlagt i eposten fulgte referat fra forrige møtes saksgjennomgang.

Det er politiet som innhenter samtykke til KOG og informerer UK om dette. Kartleggingen viste at konfliktrådet og politiet sammen utarbeidet en liste med oversikt over alle ungdommer som på et tidspunkt samtykket til drøftelse i KOG. Listen talte til enhver tid et sted mellom 25 og 35 saker, og ble oppdatert fortløpende. Ungdom som stod oppført på listen ventet enten på en strafferettslig avgjørelse eller var under straffegjennomføring i konfliktrådet.

I KOG-møtene ble alle saker som stod oppført på listen gjennomgått. Utklippet under viser seks (av 30) tilfeldige saker fra arbeidsdokumentet, samt et referat fra gjennomgangen av sakene.

Nr	Navn/initialer	Ø	Født	Bydel	PUM	Status	Lovbrudd	Samtykke UO/US	KOG egnethet
1	XXXX	G	2004	St.Hanshaugen, Geir	Nei	8 uavgjorte saker. 10. trinn Skøyen. Røyker, overnatter andre steder enn hjemme. Erkjenner enkeltsaker, ikke alt. Fått tiltak i BV.tist. Peter og Geir innkaller til infosamtale.	Nark, bedrageri	Ja	Egnet
2	XXXX	G	2006	Grünerløkka	Ja	Ny PUM er sendt.	Void	Nei	Ikke egnet
3	XXXXXX	G		Gamle Oslo	Ja	Bodd i Saudia Arabia, Kongo og Nederland. Kripes undersøker saken. Mistanke om utnyttning av sosiale tjenester av familien.		Ja	Erkjenner ikke. Vurdert som ikke egnet
4	XXXXX	J		Sagene	Ja	Plassert. Har mange uoppgjorte saker. Nye PO-meldinger. Bekymring for miljø	Ran	Ja	Erkjenner han??
5	XXXXXX	J		Stovner	Ja	Plassert. Rømt mange ganger fra institusjon	Ran	Ja	Egnet
6	XXXXXX	J		Tromsø/ Gamle Oslo	Bestilt	Plassert. Nye sak – trusler på messenger.	Ran	Nei	Egnet

KOG 23. august 2018

Oversikten nederst i dette dokumentet ligger til grunn for gjennomgang av sakene (delt ut i møtet, i anonymisert form i referatet sendt på epost).

Til stede: **Politi:** A, D, H, M, **Barnevernstjeneste:** M **Kriminalomsorg:** E. **Konfliktrådet:** T, P

- 1) Gjør seg ikke tilgjengelig for samtale/samtykkeinnhenting. Nye lovbrudd i sommer. Innbrudd i xxxx. Vurdert som ikke egnet per d.d.
- 2) 5-dagers rettsak. Bæring av kniv i sommer. Ikke egnet.
- 3) 7 ran. Intet nytt siden sist. Vurdert som ikke egnet pga mangel på erkjennesle.
- 4) Bestilt ny anmodning om pum i sak 4,5,6. IJ fått nye forhold. Slått vekter, pluss vold mot off.tj. Tas inn i det gamle sakskomplekset. Vurdert som ikke egnet.
- 5) Den av jentene som «deler» mest i avhør. Kan være egnet dersom hun erkjenner.
- 6) Plassert i xxxx. Ikke grunnlag for å holde henne plassert, ifølge Fylkesmannen. Sliter med rus. Var på ungdomsakutten. Nytt plasseringsalternativ og/eller xxxxx kan være aktuelt.

Under KOG-møtet orienterte politiet om sakene som ikke var strafferettslig avgjort. Kartleggingen viste at informasjonsdivisjonen varierte fra sak til sak, og at spørsmål om egnethet eller drøftelse av aktuelle tiltak ikke nødvendigvis ble tematisert i hvert sakskompleks. Videre viste kartleggingen at det ikke stilles krav til at deltakerne stilte forberedt i møtet. I den grad deltakerne satt på opplysninger, var det innhentet på eget initiativ

eller tilegnet gjennom andre kriminalitetsforebyggende fora. I saker under straffegjennomføring var det ungdomskordinator som orienterte om fremdrift og eventuelle problemstillinger, og øvrige deltakere la til opplysninger på samme måte som beskrevet over.

Den totale saksmengden tilsa at det i snitt ble satt av fem minutter til gjennomgang av hver sak. Tall hentet fra konfliktrådets saksbehandlingssystem viste at én sak i gjennomsnitt stod oppført på listen i cirka seks måneder før reaksjonsfastsettelse. I praksis innebærer det at det deles informasjon om hver enkelt ungdom opptil 10 ganger før saken avgjøres av påtalemyndigheten eller domstol. Løpende informasjonsdeling i saker fortsetter dersom saken overføres til konfliktrådet som ungdomsstraff eller ungdomsoppfølging.

Deltakerne gav uttrykk for at KOG oppleves som et viktig fora når det gjaldt tverrfaglig samarbeid og effektiv saksbehandling i ungdomssakene. Samtidig oppga deltakerne at det var ulike oppfatninger om hva KOGs mandat og funksjon var i U18-sakene. Kartleggingen viste at det i noen grad førte til rolleforvirring og uklare grensedragninger mellom KOG og andre kriminalitetsforebyggende fora aktørene deltok i.

4.2 KOG Bergen – før prosjektstart

KOG Bergen favner bydelene i sentrum, samt to tilstøtende kommuner i Askøy og Øygarden. Det er i alt fem politistasjoner som dekker disse geografiske områdene og som sogner til KOG Bergen. Antallet deltakere og sammensetningen av deltakere skilte seg fra søster-KOGen i Oslo. For eksempel var det i KOG Bergen etablert samarbeid med helse Vest som stilte med en fast representant fra spesialisthelsetjenesten i KOG. Kartleggingen viser at antall deltakere i KOG var 13 deltakere.

- Påtalemyndighet: 2 deltakere
- Politi: 5 deltakere
- Barnevernsvakten: 1 deltaker
- Kriminalomsorgen: 1 deltaker
- Konfliktrådet: 3 deltakere
- Spesialisthelsetjenesten: 1 deltaker

KOG Bergen gjennomførte møter hver fjerde uke. Ansvarlig UK som sendte ut innkalling og standardisert agenda før hvert møte. Agendaen var tredelt og tok utgangspunkt i;

1. Nye samtykker (saker som ikke er strafferettslig avgjort og som drøftes for første gang)
2. Samtykker under behandling (saker som ikke er strafferettslig avgjort og som KOG har diskutert tidligere)
3. Saker under straffegjennomføring

Det var utpekt en politirepresentant fra hver politistasjon til å informere om nye samtykker og samtykker under behandling. Etter politiets orientering ble det lagt opp til at øvrige KOG-deltakere kunne dele opplysninger eller synspunkter om saken, slik det også gjøres i KOG Oslo. Kartleggingen viste at nye samtykker fra politirepresentantene ble meldt inn til KOG på ulike tidspunkt i straffesakskjeden. Ved et par tilfeller ble saker meldt inn til KOG etter at saken var påtalemessig avgjort med ungdomsoppfølging.

I saker under straffegjennomføring orienterte konfliktrådet om fremdrift og status i de pågående U18-sakene. Som regel var det satt av mer tid til gjennomgang av disse sakene enn de som ikke var strafferettslig avgjort. Hva slags informasjon som ble delt i de pågående sakene varierte med hensyn til sakens kompleksitet og hvilke problemstillinger den enkelte UK hadde behov for å diskutere og rådføre seg om.

KOG-deltakerne stilte i ulik grad forberedt til møte. Dette hadde sammenheng med at konfliktrådet ikke har fast rutine for å sende ut informasjon om hvilke saker som skal drøftes i KOG-møte. Dersom politi i god tid før KOG-møtet hadde oversendt nye samtykker til konfliktrådet, ble barnevernsvakten og kriminalomsorgen gjort oppmerksom på sakene slik at relevante opplysninger kunne innhentes. I likhet med KOG Oslo viste kartleggingen at informasjonsdelingen under KOG-møtet i liten grad berørte spørsmål om egnethet. Derimot ble det lagt vekt på, som påpekt ovenfor, faglige diskusjoner og hvordan det best kunne planlegges for oppstart eller gjennomføring av ungdomsstraff og ungdomsoppfølging. Flere trakk frem betydningen av at KOG besitter både juridisk, sosial- og helsefaglig kompetanse. Både UK og politi trakk frem de sosial- og helsefaglige aktørene som viktige samarbeidspartnere når det kommer til å få råd og veiledning i U18-sakene. I noen tilfeller fungerte de også som døråpnere for tjenestetilbud som det erfaringsvis ellers ville vært vanskelig å få tilgang til.

4.3 Samlet oppsummering fra kartlegging av KOGene før prosjektstart

Kartleggingen av KOGene før prosjektstart tydet på at mangelfulle føringer for gjennomføring av KOG dannet grunnlag for ulik praksis. Prosjektleder registrerte at det hersket ulike oppfatninger av hva KOGs funksjon var, og at det i enkelte tilfeller førte til at det som i utgangspunktet var ment å være sentrale oppgaver i KOG, ble prioritert ned. Et av hovedinntrykkene fra kartleggingen var at det rådet en viss usikkerhet rundt hva egnethetsspørsmålet

egentlig innebærer. Hva er det KOG ser etter? Hva er et oppfølgingsbehov? Hvordan skal kriteriene for egnethet vektet? Kulepunktene som vises til lenger ned i delkapittelet reflekterer trolig noen av de bakenforliggende årsakene til dette.

Videre viste kartleggingen at et relativt høyt antall deltakere og gjennomgang av mange saker i hvert KOG-møte går utover kvalitet og effektivitet i KOG. I tillegg er dette problematisk med hensyn til ungdommens rett til privatliv, jf. Barnekonvensjonen artikkel 16 og EMK artikkel 8.

Prosjektleders gjennomgang av saksdokumenter fra prosjektmrådene viste at det er svært mangelfull notoritet fra KOG-møtene. Verken påtalemyndighet eller ungdomscoordinatorer gav uttrykk for at KOG-referat ble benyttet aktivt i saksarbeidet, som for eksempel i forbindelse med at påtalemyndigheten ilegger en reaksjon eller når konfliktrådet mottar en sak og skal forberede oppstart av straffegjennomføringen. Likevel påpekte både UK og politijuristene i KOGene at det mange ganger fremkom relevant informasjon under KOG-møtet. Imidlertid synes dette å være kunnskap som de respektive deltakerne selv noterte og tok med seg i det videre arbeidet med U18-sakene. Prosjektet kartlegging viser at dette kan ha uheldige konsekvenser. Blant annet vil mangelfull dokumentasjon fra KOG-møtene kunne medføre at ansvarlige politijurister som *ikke* sitter i KOG går glipp av vurderinger og informasjon som er relevant for deres valg av reaksjon. Det kan på den ene siden føre til at saker som kunne egnet seg for konfliktrådsbehandling gis en annen reaksjon, mens det på den andre siden kan føre til at saker som ikke egner seg til konfliktrådsbehandling, likevel overføres. I Nordlandsforskning (2019) følgeevaluering oppgir konfliktrådene at det overføres en del saker fra påtalemyndighet og domstolen som ikke anses «egnet» for konfliktrådsbehandling. Sakene kjennetegnes blant annet av at de ikke er drøftet i KOG eller at konfliktrådet ikke har vært involvert på andre måter, for eksempel i forbindelse med informasjonsarbeid eller samtykkeinnhentning.

Kartleggingen fra forprosjektet avdekket flere interessante funn. Kulepunktene under er ikke uttømmende, men synliggjør innsikter og funn som prosjektgruppen så et behov for å utforske nærmere i forbindelse med utarbeidelse av prosjektplan for følgeevalueringen.

- KOG-møtene er i all hovedsak innrettet som et fora der politi og konfliktråd orienterer øvrige KOG-deltakere om status og fremdrift i sakene.
- Ulik møtefrekvens og sammensetning av deltakere.
- KOG-møtene er lite forberedte ved at deltakerne ikke vet hvilke saker som skal drøftes i forkant av møtet.
- Omfang av saker som gjennomgås skaper uklare ansvarsforhold og målsettinger med hensyn til hvilke oppgaver som skal prioriteres i KOG.
- Ulik grad av ansvar og rolleforståelse.
- Ulik praksis når det gjelder hvilke saker som bringes inn til KOG og på hvilket tidspunkt i straffesaksjeden dette gjøres.
- Vilkårlig hvordan gjøremål knyttet til tiltak, informasjon til ungdom og kontradiksjon inngår som momenter i gjennomgangen av sakene.
- Uklare retningslinjer for personvern – saker drøftes flere ganger.
- Informasjonsarbeid og samtykke har lav prioritet og er lite systematisert.
- Ineffektiv saksbehandling og lite notoritet fra KOG-møte.
- Påtalemyndighet har begrenset nytte av KOG-referatet i sitt videre saksarbeid.
- I KOG Bergen fordeler fire av fem politistasjoner ungdomssaker på allmennseksjonen. Høy «turnover» av politijurister og/eller begrenset kunnskap om ungdomsreaksjonene og bruk av KOG.

Som tidligere nevnt var innspill og forslag fra referansegruppene og KOGene av stor betydning for hvilke tiltak som det ble besluttet å utprøve i følgeevalueringen. Med utgangspunkt i innsiktene fra prosjektmrådene ble det gjort visse avgrensninger og vurderinger med hensyn til hvilke tiltak som ville gi størst nytte i lys de problemstillinger som blant er belyst i Nordlandsforskningens følgeevaluering og som ble avdekket i kartleggingsarbeidet i forprosjektet.

I neste delkapittel beskrives den overordnede prosjektplanen som prosjektgruppen utarbeidet i samarbeid med relevante samarbeidspartnere på nasjonalt og regionalt nivå i prosjektmrådene.

4.4 Prosjektplan for følgeevalueringen og kort informasjon om Sfk øvrige arbeid med KOG

Det man ville se nærmere på i prosjektet var tiltak som direkte er knyttet til organisering og gjennomføring av KOG-møtet og tiltak som i utgangspunktet ikke er lagt til KOG, men som i prosjektet testes ut og følges opp i forbindelse med det tverrfaglige arbeidet i KOG.

- **Ny organisering av KOG**
 - Innføring av arbeidsdokument med to formål

- *Prosedyre for innmelding av saker:* Før KOG-møtet skal dokumentet benyttes for å melde inn saker til KOG
 - *Prosedyre for gjennomføring av KOG:* Under KOG-møtet skal dokumentet benyttes som referat for å sikre notoritet, og for at definerte gjøremål skal kvitteres ut før reaksjonsfastsettelse
 - Endret møtefrekvens til annenhver uke, færre møtedeltakere og én ukes frist for utsendelse av KOG-referat
- **Utprøving av tiltak for å redusere tidsbruk og stryke rettsikkerhet**
 - Vitneførsel i alle U18-saker
 - Unnlate personundersøkelse for mindreårige (PUM) i enkeltsaker
 - «Tidligere inn» - utforske om hjelpetiltak kan iverksettes før straffegjennomføring

Storbyprosjektet kan gjennom en følgeevaluering utforske hvorvidt tiltak i prosjektplanen har ønsket effekt i praksis og om dette i så fall bidrar til en mer enhetlig praksis og hensiktsmessig bruk av KOG. De umiddelbare resultatene av prosjektet vil naturligvis være knyttet til KOGene som er involvert i prosjektet, men er relevante for hele landet.

Effektmål er et begrep som beskriver hvilke gevinster prosjekter kan gi på lang sikt. Prosjektet utarbeidet følgende effektmål i Storbyprosjektet.

- Økt kunnskap om hindringer og utfordringer i det tverrfaglige samarbeidet i KOG
- Redusere tidsbruk i den innledende fase
- Ungdommen skal oppleve å raskt bli fanget opp etter å ha begått et lovbrudd

Som tidligere nevnt er Storbyprosjektet en del av Sfk sin større innsats på å styrke konfliktrådets arbeid i den innledende fase. Tiltakene som testes ut i Storbyprosjektet har vært et pågående utviklingsarbeid og det som gjøres rede for i følgeevalueringen bør ikke leses som et ferdig produkt, men bør ses som en prosess som er iverksatt og som må utvikles videre. I lys av dette omorganiserte Sfk arbeidet med den innledende fasen, og Storbyprosjektet ble innlemmet i et nasjonalt KOG-prosjekt bestående av tre deler. Første del av KOG-prosjektet stod for en grundig nasjonal KOG-kartlegging i 2020 og oppstart av Storbyprosjektets følgeevaluering. I andre del ble funn og erfaringer fra KOG-prosjekt og foreløpige funn fra Storbyprosjektet sett i sammenheng. På bakgrunn av dette ble det besluttet å teste ut tiltakene fra Storbyprosjektet som omhandler prosedyrer for *innmelding av saker* og *ny mal for KOG-referat* i større skala, arbeidet ble igangsatt våren 2021. Disse tiltakene beskrives for øvrig mer inngående i kapittel 5.1.1 og 5.1.2. Del tre av det nasjonale KOG-prosjektet består foreløpig av planlagt utarbeidelse av en nasjonal KOG-veileder og interne føringer som ferdigstilles etter at vedtatte lovendringer i konfliktrådsloven trer i kraft.

5. Beskrivelse av nye tiltak i KOG og funn fra følgeevalueringen

I dette kapitlet ser vi nærmere på hvordan den nye organisering av KOG er ment å bidra til å strukturere KOG til å bli et mer effektivt og profesjonalisert organ for arbeidet med U18-sakene.

Tiltakene som det gjøres rede for i delkapitlene nedenfor er ment å skape større bevissthet rundt aktørenes ansvarsområder, samt omforent forståelse av målsettingen med KOG. Uten å foregripe alle funn og konklusjoner som presenteres i delkapitlene som følger, kan vi allerede her fastslå at KOG-deltakerne opplever at tiltakene gir gevinster i form av økt faglighet, effektivitet og profesjonalisering av det tverrettlige samarbeidet.

5.1 Innføring av et felles arbeidsdokument med to formål, og bestemte tidspunkt for saksdrøftelser

Som tidligere nevnt er hverken roller eller oppgaver i KOG formalisert i særlig grad. De få styrende dokumentene som er tilgjengelig for praksisutøverne omfatter i liten grad ansvarsfordeling, operasjonalisering av oppgaver eller hvilke forventinger det er til dokumentasjon fra KOG-møtene.

Ved innføring av et praktisk arbeidsdokument har prosjektet satt som mål å utvikle prosedyrer for å sikre mer hensiktsmessig og enhetlig bruk av KOG. Arbeidsdokumentet har to formål. Før KOG-møtet skal dokumentet benyttes til å melde inn saker skriftlig. Nevnte kartlegginger av KOG har vist at det varierer hvilke etater som bringer saker inn til KOG. I prosjektet er det besluttet at kun påtalemyndighet og UK kan melde inn saker til KOG. Under KOG-møte skal UK bruke arbeidsdokumentet til å skrive referat fra vurderinger og følge opp og sikre god notoritet på gjøremål som fremgår av «sjekklisen». Dette beskrives mer detaljert i delkapittel 5.1.1 og 5.1.2.

Modellen til høyre (se bildet) ble utviklet for å vise en skjematisk fremstilling av hvordan prosedyrer for *innmelding av saker* og *ny mal for KOG-referat* er ment å strukturere KOG til å sikre bedre, likere og mer effektiv samhandling. Ved oppstart og underveis i prosjektet ble modellen presentert for KOGene flere ganger for å skape felles problemforståelse av hvilke oppgaver som kan bidra til å oppnå målet om effektiv saksbehandling og gode

faglige egnethetsvurderinger. Som modellen viser er det lagt opp til en hovedregel om at saker drøftes to ganger, henholdsvis kort tid etter lovbrudd, og tett opp til reaksjonsfastsettelse. Koblingen mellom første og andre drøftelse er ikke ment å være absolutt, men skal være en rettesnor for å systematisere og effektivisere det tverrettlige samarbeidet mellom begått lovbrudd og reaksjonsfastsettelse. Som delkapittel 5.1.1.1 senere belyser var hensikten med den nye organisering at KOG ikke lenger drøftes flere ganger før og under straffegjennomføring.

5.1.1 Innmelding av saker

For at KOG skal kunne gjøre gode kvalitative egnethetsvurderinger og følge opp gjøremål og tiltak i prosjektet, er det helt avgjørende at samtykke til KOG innhentes i første avhør og at saker meldes inn til KOG på et tidlig tidspunkt i politiets etterforskningsfase. Dette fremheves også som en ønsket fremgangsmåte i Riksadvokaten foreløpige retningslinjer⁸ for arbeidet med ungdomsstraff og ungdomsoppfølging. Til tross for at påtalemyndigheten i utgangspunktet er tillagt ansvar viser praksis at det som regel er seksjon for forebygging eller etterforskning som har påtatt seg ansvaret. Som tidligere nevnt viste forprosjektet at det også varierer hvilket tidspunkt i straffesakskjeden innmeldingen fra politiet skjer. I følgeevalueringen er ansvaret for innmelding av saker før reaksjonsfastsettelse lagt til påtalemyndigheten som den sentrale aktør når det gjelder illeggelse av straffereaksjonene. Som påpekt i kapittel 5.1 skal saker meldes inn på konkrete tidspunkt i straffesakskjeden. Som sagt er dette er en dreining bort fra gammel praksis der saker ble drøftet løpende. For at tiltaket skal fungere som ønsket forutsettes det at etterforsker/forebygger og ansvarlig påtalejurist har tett dialog og siler ut aktuelle saker på et tidlig tidspunkt i straffesakskjeden. Påtalemyndighet skal fylle ut dokumentet som er skravert i grått i arbeidsdokumentet (se illustrasjon). Innmeldinger skal gjøres skriftlig og sendes til ansvarlig UK i rimelig tid før KOG-møte slik at øvrige KOG-deltakere rekker å få informasjon om hvilke saker de skal innhente opplysninger om i forkant av KOG-møte. Dersom UK ønsker å melde inn en konkret problemstilling knyttet til en straffegjennomføring, gjelder tilsvarende rutine. Øvrige KOG-deltakere får tilsendt innmeldinger to til tre dager før KOG-møte og vil kunne bruke informasjon i dokumentet som veiledning med hensyn til hva slags opplysninger som synes relevante for sakens opplysning.

5.1.1.1 Funn – innmelding av saker og bestemte tidspunkt for saksdrøftelse– nøkkelen til et mer strukturert og effektivt organ?

«Jeg opplever at KOG-en er blitt mer effektiv og strukturert. Det er oversiktlig at det er politiet som melder inn saker når det er tid for dette. Det skaper sånn sett ingen usikkerhet og alle kan møte forberedt med informasjon fra sin plass i kjeden. Når en har mulighet til å møte forberedt kan en også oppleve at en er en bidragsyter i møtet»

- Representant fra kriminalomsorgen i KOG Oslo

Hvordan skape gode rammer for drøftelser av ungdomssaker i KOG? Representanten fra kriminalomsorgen peker på at tydeliggjøring av ansvarsforhold og klare forventninger til møtedeltakerne, er to suksesskriterier. Lignende tilbakemeldinger var gjennomgående fra øvrige KOG-deltakere. Særlig trekkes det frem at klare bestillinger fra påtalemyndigheten i forkant av KOG-møtet skaper nødvendige forventninger til at hver enkelt deltaker innhenter relevante opplysninger og i større grad stiller forberedt til møte. Som sitatet over antyder, påvirker også den nye arbeidsformen møtedynamikken. Aktører som tidligere fremstod passive og usikre på sin rolle i KOG, er nå tilskrevet ansvar og oppgaver som øker deltakelse. På samme tid bidrar det til en mer hensiktsmessig fordeling av taletid i møte, som flere trekker frem som en endring med positivt fortegn. Samtlige KOG-deltakerne gir uttrykk for at dette gir grobunn for gode faglige diskusjoner og bedre samhandling mellom etatene med hensyn til konkrete oppgaver og gjøremål som er tydeligere definert og avgrenset enn tidligere.

I modellen vi viser til i delkapittel 5.1 angis ønskede tidspunkt for når saker bør meldes inn til KOG: kort tid etter lovbrudd og tett opp til reaksjonsfastsettelse. I prosjektet har påtalemyndigheten frist til å melde inn saker tre dager før KOG. Erfaringer fra prosjektet viser at samarbeidet og rutiner mellom lokalt politi og ansvarlig politijurist er avgjørende for at nevnte frist overholdes og at saker meldes inn til ønskede tidspunkt i straffesakskjeden. Politijuristene oppgir å ha store porteføljer og et høyt arbeidspress, som blant annet bekreftes i politiets STRASAK-rapport⁹ om overholdelse av saksbehandlingsfrister i initialfasen. Påtalemyndighetens tilbakemelding er at prosedyren for innmeldinger av saker er en ny og ressurskrevende oppgave.

⁸ Vår ref.: 2012/00090-004 KRI/ggr 341.3. Dato: 16.01.2015.

⁹ STRASAK-rapport: <https://www.politiet.no/globalassets/04-aktuelt-tall-og-fakta/strasak/2020/strasak-2020---anmeldt-kriminalitet-og-straffesaksbehandling.pdf>

"Tiltakene i prosjektet har krevd mer forarbeid og innsats av meg som ungdomsjurist. Det har imidlertid økt kvaliteten på sluttproduktet og det tverrfaglige samarbeidet i koordineringsgruppen»

- Politijurist, KOG Oslo

Politijuristene opplever at det noen ganger kan være krevende å få tid til å skrive gode innmeldinger i en hektisk hverdag. Det påpekes at det vil være hensiktsmessig å legge ansvaret for rutinen til politijuristen(e) som sitter fast i KOG dersom prosedyren innføres nasjonalt. Det utdypes at oppgaven bør utføres rutinemessig av et fåtall nøkkelpersoner slik at tiltaket blir mindre sårbart for menneskelig svikt eller bortprioritering. Alt tatt i betraktning oppgir likevel politijuristene at nytten av tiltaket, og ny organisering av KOG-møte for øvrig, er et ønsket utviklingsarbeid der nytteverdien er større enn kostnaden som legges ned i saksforberedelsene.

En gjennomgang av saksdokumenter fra prosjektområdene viser at prosedyre for innmelding av saker har ført til en ønsket nedgang i antall saker som gjennomgås i hvert KOG-møte. Den fremste forklaringen er at saker ikke lenger drøftes løpende, men kun behandles i KOG på konkrete tidspunkt i straffesakskjeden. I tillegg viser erfaringer fra prosjektområdene at konfliktrådene i langt mindre grad benytter KOG til å drøfte saker under straffegjennomføring. Før prosjektstart ble det for eksempel i KOG Oslo gjennomgått i snitt mellom **25-35** saker i hvert eneste møte. Etter at prosedyren *innmelding av saker* ble innført er tilsvarende tall i dag cirka **3-4** saker i hvert KOG-møte.

I KOG Bergen har tiltaket også ført til en nedgang av antall saker som drøftes i hvert enkeltstående møte. I tillegg ser vi at det KOG Bergen i større grad enn KOG Oslo har avlyst møter som følge av at det ikke er meldt inn saker fra påtalemyndigheten eller ungdomskoordinator. Det er i utgangspunktet et forventet funn som kan forklares med at det er et noe lavere sakstilfang i Bergen. Samtidig har prosjektet over tid registrert at prosedyren for innmelding av saker har noe svakere forankring hos politi og påtalemyndigheten i Bergen. Det har i perioder ført til at saker som i utgangspunktet burde vært meldt inn til KOG, har blitt liggende fordi det ikke er innhentet samtykke til KOG eller fordi påtalemyndigheten ikke har meldt inn aktuelle saker til konfliktrådet, i tråd med prosjektplan. Dette berøres nærmere i noen avsnitt under og i punkt 5.1.1.2.

KOG-deltakernes samlede tilbakemelding er at prosedyrer for innmelding av saker gjør **KOG-møtene mer strukturert og effektive**. Det trekkes frem at møtene, til sammenligning med tidligere, nå er mer målrettet og samtidig avgrenset til konkrete oppgaver. Det registreres blant annet at **KOG-møtets varighet nesten er halvert** sammenlignet med tidligere. I KOG Oslo påpekes det at mer effektive møter har ført til at aktørene kan frigjøre cirka et ukesverk (ca 35 timer) i året til andre oppgaver som følge av ny organisering. Tilbakemeldingene fra KOG-deltakerne bekrefter prosjektleders hovedinntrykk fra observasjoner av KOG-møtene og gjennomgang av saksdokumenter.

Prosjektets erfaring er at prosedyren for innmelding av saker har vært en brekkstang for å få til en ønsket **dreining vekk fra at KOG er et forum som løpende informerer om U18-saker**. Vi ser at KOG nå i større grad er **innrettet som et beslutningsorgan** som gir konkrete anbefalinger til påtalemyndighet og ungdomskoordinator i deres saksarbeid. Videre viser følgeevalueringen at tiltaket bidrar til mer systematisk arbeid med U18-sakene. For eksempel ser vi at ungdom i større grad enn tidligere får tilbud om informasjon fordi det er et av flere oppfølgingspunkt i «sjekklisten» som fremgår av arbeidsdokumentet som påtalemyndighet og ungdomskoordinator benytter. I tillegg ser vi at innføring av en prosedyre for innmelding av saker bedre ivaretar ungdommens rett til personvern ved at saker maks drøftes to ganger før reaksjonsfastsettelse og at opplysninger og vurderinger, som vi kommer tilbake til i punkt 5.1.2, er bedre dokumentert og etterprøvbare sammenlignet med tidligere.

Utfordringer

Vi skal nå vende blikket mot utfordringer som oppstod underveis i prosjektet. Til tross for at *innmelding av saker* innfrir mange ønskede gevinster, viser erfaringer at tiltaket er ressurskrevende og sårbart med tanke på forankring hos politi og påtalemyndigheten. Følgeevalueringen viser at det er ulike årsaker til dette. Under vil vi gå mer i detalj på de fallgruvene som prosjektgruppen ser øker risikoen for at tiltaket ikke fungerer optimalt.

I første del av følgeevalueringen tegnet det seg raskt et bilde av at tiltaket fungerte raskere og bedre i KOG Oslo. Som påpekt i metodekapittelet ble oppstart av prosjektet i Bergen utsatt som følge av pandemien. I tillegg foregikk KOG-møter og den kvalitative datainnsamlingen i all hovedsak digitalt. Sett bort fra dette har likevel følgeevalueringen over tid identifisert andre forhold som trolig har større betydning for prosedyren for innmelding av saker var mer krevende å implementere i KOG Bergen. Over tid utkrystalliserte det seg tre fallgruver med hensyn til måloppnåelse.

- Manglende forankring hos påtalemyndigheten og lokalt politi.
- Politiets lokale organisering av arbeidet med U18-saker.
- Varierende kunnskap og kompetanse om U18-saker og KOG i politietaten.

I KOG Bergen ble ikke prosedyren for innmelding av saker benyttet i de første KOG-møtene etter (forsinket) oppstart. I kjølvannet av dette opprettet prosjektleder kontakt med påtaleleder i Vest politidistrikt, samt aktørene fra politi og påtalemyndighet i KOG Bergen. Med utgangspunkt i foreløpige funn ble det i møtene utforsket hvilke rom og muligheter som skulle til for å sikre at saker meldes inn i tråd med prosedyrene som var utviklet i prosjektet. Samarbeidet resulterte i to strakstiltak. Påtaleleder besluttet å omorganisere politijuristenes arbeid med U18-sakene, og tildelte en av de to politijuristene som sitter fast i KOG ansvar for å koordinere alle innmeldinger fra påtalemyndigheten i prosjektområdet. Prosjektgruppen på sin side utarbeidet en «prosessbeskrivelse for arbeidet i Storbyprosjektet»¹⁰ som er ment å være et verktøy for praksisutøverne som enten utfører prosedyren for innmelding av saker, eller som har oppgaver i kraft av å være fast deltaker i KOG. Prosessbeskrivelsen beskriver KOGs mandat og hvordan det er ønskelig at oppgaver løses før, under og etter KOG. I tillegg gis det en ikke-uttømmende beskrivelse av ansvarsforhold og oppgaver som er lagt til de ulike KOG-deltakerne i prosjektet.

Strakstiltakene fikk virkning i form av flere innmeldte saker fra påtalemyndighet i Bergen i siste halvdel av prosjektet. **Erfaringene tilsier at forankring i politiledelsen og økt bevissthet om tiltaket fra politiets side, er helt avgjørende for måloppnåelse.** Samlet viser likevel erfaringer fra prosjektet at utfordringer og problemstillinger knyttet til innmelding av saker i KOG Bergen vedvarte i større og mindre grad frem til prosjektslutt.

Hva er så årsaken til at innmelding av saker har høyere måloppnåelse i KOG Oslo? Det kan se ut til at vellykket implementering først og fremst kan forklares med politiets organisering og lokale forhold. KOG Oslo har dedikerte ungdomsjurister og etterforskere samlet i et ungdomsavsnitt, på én politistasjon. Det avgrensede ansvaret for U18-sakene til et fåtall nøkkelpersoner. Politijuristene i Oslo trekker frem to suksesskriterier for at innmelding av saker raskt ble integrert i deres saksarbeid. For det første innhentes samtykke til KOG rutinemessig i alle avhør av mindreårige. For det andre er påtalemyndighet, forebyggere og etterforskere organisert i samme ungdomsavsnitt, og samarbeider tett og dedikert med U18-sakene fra et tidlig tidspunkt i etterforskningsfasen. Prosjektet ser at dette har gevinster med hensyn til mer systematisk oppfølging av U18-sakene i forbindelse med KOG.

Vender vi blikket til Bergen ser vi at arbeidet med U18-saker organiseres annerledes. Til sammenligning har KOG Bergen sakstilfang fra fem politistasjoner, samt et større antall politijurister og politiansatte der arbeidet med U18-saker for mange er en liten del av en større portefølje. Et høyere antall nøkkelpersoner som til enhver tid skal ha tilstrekkelig kunnskap om KOG og tiltaket som sådan, øker risikoen for at oppgaven glipper eller løses forskjellig.

En leder for forebyggende enhet delte sine refleksjoner rundt behov for å systematisere arbeidet med ungdomssakene:

«Jeg tror at vi har litt å gå på med tanke på at etterforskerne (og ikke bare forebyggerne) skal huske på dette straffealternativet tidlig i etterforskningen. Av og til må ungdommen kontaktes i ettertid for å spørre om de ønsker å samtykke til KOG, fordi dette ikke ble tenkt på innledningsvis».

Lignende refleksjoner ble delt av de øvrige aktørene fra politiet i Bergen. De ser et behov for økt kompetanse og kunnskap hos politi og påtalemyndigheten om KOG og de alternative straffereaksjonene ungdomsstraff og ungdomsoppfølging. I tillegg påpekes det at hver enkelt politistasjon har sine interne rutiner. Prosjektleder oppfatter det slik at innhenting av samtykke til KOG ikke er en rutinemessig oppgave, og at ansvaret for å vurdere innhenting av samtykke til KOG ikke er en fast rutine i avhør eller andre treffpunkter politiet har med ungdommen. Som sitatet over illustrerer vil ulempen ved en slik praksis kunne stå i veien for at saker meldes inn raskt til KOG, eller at samtykke til KOG ikke innhentes i det hele tatt.

Til tross for de utfordringene som skisseres over, oppgir KOG-deltakerne at tiltaket oppnår mange av de ønskede virkningene. I tillegg er det grunn til å tro at de kommende endringene i konfliktrådsloven vil gi politi og påtalemyndigheten føringer som bidrar med nødvendige avklaringer når det gjelder oppgaver lagt til KOG. Samtidig gir aktørene i KOG uttrykk for at utviklingsarbeidet som de nå er en del av bringer med seg fordeler som bør utforskes og utvikles videre. I prosjektets slutfase ble prosjektgruppen orientert om at det er opprettet to ungdomsjurist-stillinger i Vest politidistrikt. Dette er en

Anbefaling – innmelding av saker

- Det bør innføres prosedyrer for innmelding av saker for å styrke og systematisere det tverrfaglige arbeidet i KOG
- Konfliktrådet bør forankre prosedyren for innmelding av saker hos politiledelse og andre relevante samarbeidspartnere

¹⁰ Se vedlegg 1

satsning fra politiets side som vil medføre økt innsats og fokus på ungdomssakene.

5.1.1.2 Funn – hvilke saker bør drøftes i KOG? – behov for operasjonalisering

«Det er mulig at vi melder inn de mest «klare» kandidatene og at vi kanskje kunne «prøvd» mer de som er i gråsona, og som muligens trenger denne type oppfølging. Samtidig ser vi at noen av de mest klare kandidatene for ungdomsstraff og ungdomsoppfølging ikke klarer å gjennomføre, blant annet på grunn av rusproblematikk».

- Politirepresentant i KOG Bergen

Verken lovens forarbeid eller rundskriv omtaler hvilke saker som bør drøftes i KOG. Sitatet over kan tolkes dit hen at utøvelse av skjønn har betydning for hvilke saker som meldes inn til drøftelse. Observasjoner av KOG-møtene og samtaler med KOG-deltakerne bekrefter variasjon i hvilke saker som behandles i KOG.

Funnene tyder på at det er praksisforskjell mellom Oslo og Bergen, men også internt mellom de fem politistasjonene som tilhører KOG Bergen. I KOG Bergen registreres det i større grad en praksis hvor etterforsker eller forebygger sin skjønnsutøvelse spiller en avgjørende rolle med tanke på hvilke typer saker det innhentes samtykke til KOG i. Som sitatet over illustrerer, innhentes det i all hovedsak samtykke til KOG der etterforsker eller forebygger anser ungdommen som en «klar kandidat» for ungdomsstraff eller ungdomsoppfølging. Prosjektleder delte funn og observasjoner med politi og påtalemyndigheten i Bergen underveis i følgeevalueringen. Refleksjonene til politirepresentanten i sitatet over peker i retning av at det over tid har utviklet seg en praksis der saker i «gråsona» ikke lenger behandles i KOG. Hovedårsaken synes å være at den enkelte etterforsker eller forebygger ikke innhenter samtykke til KOG dersom det anses å være høy risiko for at ungdommen vil avbryte en eventuell straffegjennomføring i konfliktrådet.

Praksisen til politiet i Oslo bærer preg av en mer systematisk tilnærming. Her innhentes samtykke til KOG rutinemessig i alle avhør av mindreårige. Videre kjennetegnes praksisen av at det er påtalemyndigheten som tar den endelige avgjørelsen om saker meldes inn til KOG eller ikke. Gjennomgang av saksdokumenter i KOG Oslo peker i retning av at denne praksisen medfører et noe bredere tilfang av saker til KOG. Til forskjell fra KOG Bergen meldes det inn saker til KOG Oslo som ikke nødvendigvis er like «klare kandidater» for ungdomsstraff eller ungdomsoppfølging. Det gjenspeiles også i KOG-referatene som viser at det er en betydelig andel drøftelser som resulterer i at KOG vurderer saken som **uegnet** ved første og/eller andre vurdering.

I forarbeidende åpnes det opp for at saker kan drøftes anonymt i KOG. Også her ser vi forskjeller mellom prosjektområdene. Mens det i Oslo er en relativt utbredt praksis å melde inn anonyme saker, ser det ut til at KOG Bergen kun drøfter saker der det er innhentet samtykke til KOG. Politijuristene i KOG Oslo påpeker at det erfaringsvis kan skje store endringer i en sak fra første avhør og frem til hovedforhandling. Erfaringer fra prosjektet viser til flere eksempler der ungdommer som ikke samtykker til KOG på et tidlig tidspunkt i straffesakskjeden likevel ender opp med å bli idømt ungdomsstraff eller ungdomsoppfølging. Ungdommen kan for eksempel endre motivasjon og livsførsel, eller det kan tilkomme opplysninger som gjør at ungdomsstraff og ungdomsoppfølging blir et aktuelt tema i retten. Politijuristene i Oslo påpeker at det store flertallet av ungdom som ikke ønsker å samarbeide i kartleggingsarbeidet og/eller avgi samtykke til KOG før reaksjonsfastsettelse, oftest endrer sin innstilling like før eller under hovedforhandling. Det påpekes at KOG bidrar positivt i disse sakene ved at påtalemyndighet kan vise til KOGs vurdering eller at det i forbindelse med KOG-møte kan avtales stevning av UK som vitne i saken, slik som tiltak i kapittel 6.1 belyser.

Vurdering

Etter prosjektleders syn er det et potensial for å benytte ungdomsreaksjonene i større grad og at økt og mer systematisk bruk av KOG i U18-sakene vil kunne føre til dette. Erfaringene fra prosjektområdene viser at det er ulik praksis med tanke på hvilke saker som meldes inn til KOG. Mens sakstilfanget i KOG Bergen i all hovedsak består av mindre alvorlige saker som gis en påtalemessig avgjørelse, ser vi at KOG Oslo har en overvekt av mer alvorlige saker der det tas ut tiltale. Politijuristene i KOG Oslo forklarer at kriminalitetsbilde i Oslo har endret seg under pandemien og at det er færre, men mer alvorlige saker sammenlignet med tidligere. Det tegnet seg et bilde av at politijuristene prioriterte å melde disse sakene inn i KOG fremfor mindre alvorlige saker.

De mulige konsekvensene av ulik praksis vil kunne føre til rettsulikheter og at ungdommer som kunne hatt behov for oppfølging i konfliktrådet, ikke blir vurdert og dermed trolig gis en annen reaksjon. Basert på tilbakemeldinger fra

Anbefaling – hvilke saker bør drøftes i KOG?

- Det anbefales at politiet innhenter samtykke til KOG på et tidlig tidspunkt i alle U18-saker med mindre det er åpenbart at ungdomsreaksjonene er uaktuelt
- Det bør utarbeides hvilke saker som påtalemyndigheten *bør* meldes inn til KOG

politi og øvrige deltakere i KOG ser prosjektgruppen at det er behov for en tydeligere operasjonalisering av hvilke saker som bør prøves i KOG. Prosjektgruppen mener, uavhengig av om lovgivers forslag om å fjerne samtykkekrav til KOG blir stående i en revidert konfliktrådslov, at lovgiver med fordel bør sette noen kriterier for KOG hvilke saker som skal drøftes i KOG slik at man får en likere rettspraksis.

5.1.1.3 Funn – Hovedregel om to drøftelser før reaksjonsfastsettelse – unødvendig byråkratisering?

I kapittel 5.1 vises det til en skjematisk fremstilling av hvordan oppgaver i KOG er ment å følges opp. Modellen legger opp til at saker skal drøftes maks to ganger, henholdsvis kort tid etter lovbrudd og kort tid før reaksjonsfastsettelse. Funn fra prosjektet viser at modellen tas i bruk i ulik grad. I KOG Oslo har modellen stort sett blitt fulgt systematisk, mens KOG Bergen i all hovedsak begrenser seg til én drøftelse per sak.

Politijuristene i KOG Bergen peker på at to drøftelser i hver sak ikke nødvendigvis er hensiktsmessig i alle sakskomplekser. Det trekkes særlig frem at det i mindre alvorlig saker vil holde med én drøftelse forutsatt at påtalemyndigheten opplever at saken er tilstrekkelig belyst. Når det gjelder de mer alvorlige sakene som går til domstolen, oppgir politijurist i KOG Bergen at en ny eller oppdatert PUM begrenser behovet å melde inn saken til drøftelse i KOG for andre gang. Det begrunnes med at påtalemyndigheten får tilstrekkelig med informasjon knyttet til spørsmål om egnethet og ungdommens utfordringsbilde i kriminalomsorgens personundersøkelse av mindreårige (PUM).

Som nevnt har modellen blitt fulgt mer systematisk i KOG Oslo. Som delkapittel 5.1.1.1 viser er det grunn til å tro at det har sammenheng med at tiltaket *innmelding av saker* raskt ble integrert i politiets arbeid med U18-sakene. KOG-deltakerne oppgir at modellen i stor grad innfrir ønskede gevinster ved at oppgaver og gjøremål følges opp og kvalitetssikres før reaksjonsfastsettelse. Samtidig viser erfaringer fra prosjektet at andre drøftelse like før reaksjonsfastsettelse i noen tilfeller oppleves som «smør på flesk» og/eller unødvendig omfattende. Politijurist i KOG Oslo utdyper at det ikke alltid vil være behov for en full saksgjennomgang i den andre drøftelsen dersom man raskt kan fastslå at det ikke tilkommer nye opplysninger som er i konflikt med PUM eller som endrer KOGs standpunkt til egnethetsspørsmålet fra første drøftelse.

Vurdering

Gjennom erfaringer fra prosjektet ser vi likevel flere gevinster ved å bevare en modell der saker som hovedregel meldes inn til KOG på to tidspunkt. Funn fra prosjektet viser at modellen synes spesielt hensiktsmessig i saker som går til retten, hvor saksbehandlingen tar lenger tid og hvor det erfaringsvis skjer endringer i ungdommens liv i perioden mellom lovbrudd og domfellelse. I tillegg viser følgeevalueringen at drøftelser på to ulike tidspunkt i straffesakskjeden i større grad sikrer notoritet på at definerte oppgaver og gjøremål blir fulgt opp før reaksjonsfastsettelse. Eksempelet under viser til en erfaring gjort i prosjektet der gevinster av en slik modell utmerket seg. Eksempelet er interessant av to grunner. For det første illustrerer eksempelet at KOG har et potensial til å fange opp utvikling i en sak mellom lovbrudd og reaksjonsfastsettelse. For det andre viser eksempelet at gode kvalitative egnethetsvurderinger i KOG tett opp til reaksjonsfastsettelse kan bidra til at opplysninger som tidligere ikke ville tilflytt påtalemyndigheten, forsvarer eller dommer i retten, i denne saken fikk betydning for valg av reaksjon.

*«Gutten har et stort oppfølgingsbehov og har tidligere vært ilagt en ungdomsoppfølging som ble avbrutt i xx 20xx som følge av gjentakende vilkårsbrudd. På bakgrunn av nye lovbrudd ble saken meldt inn til KOG for 1. drøftelse i april 2020. Saken ble vurdert som «ikke egnet». I PUM datert 09.06.20. vurderer kriminalomsorgen at gutten **ikke er egnet** for ungdomsoppfølging, ungdomsstraff eller samfunnsstraff. Saken ble meldt inn til en 2. drøftelse av påtalemyndighet før hovedforhandling. I informasjon som fremkommer gjennom barneverntjenesten vises det til at gutten hatt en positiv utvikling etter ferdigstilt PUM. Det kan på bakgrunn av informasjon som har fremkommet mellom 1. og 2.drøftelse i KOG, være grunnlag for at (ungdomsoppfølging (UO) eller) ungdomsstraff (US) **kan være en egnet reaksjon**, forutsatt at gutten fortsatt viser positiv utvikling, følger opp avtaler, samt erkjenner de faktiske forhold i retten.*

Gutten tar imot tiltak, og har fra høsten 2020 fått skoleplass på XXXX vgs. På bakgrunn av allerede igangsatte tiltak, fremstår det ikke realistisk å ilegge samfunnsstraff, som ville omhandlet ytterligere tiltak som jenta skal følge opp».

Anbefaling –

Modell med hovedregel om to drøftelser av saker i KOG

- Modellen med i utgangspunktet to drøftelser bør testes ut i større skala
- For å sikre full måloppnåelse forutsetter det at saker meldes inn til KOG på et tidlig tidspunkt og at ansvarsforhold avklares slik at oppgaver og gjøremål lagt til KOG kan følges opp og kvalitetssikres mellom 1. og 2. drøftelse
- Det anbefales å slutte å bruke KOG til løpende orienteringer om U18-saker

- *Utdrag fra koordineringsgruppens anbefaling til påtalemyndighet/domstol etter 2. drøftelse*

Tingretten valgte i dette tilfellet å legge vekt på nye opplysninger og vurderinger som fremkom i KOG-referatet fra drøftelsen like før hovedforhandling. I løpet av prosjektet ble det registrert lignende eksempler. Funnene peker i retning av at kvaliteten og notoriteten på KOG-referatene styrker legitimiteten til vurderingene som gjøres i KOG. På samme tid viser eksempelet at ungdommens motivasjon og livsførsel kan endre seg underveis i fasen mellom lovbrudd og reaksjonsfastsettelse, og at det kan tilkomme opplysninger i saker som potensielt endrer KOGs standpunkt når det gjelder egnethet. Styrken ved å legge opp til en modell med hovedregel om to drøftelser det legger til rette for at aktørene i KOG i fellesskap kan planlegge og følge opp definerte oppgaver på et tidlig tidspunkt. Videre ser vi at det har stor relevans for sakens opplysning at KOG kan innhente oppdatert informasjon og opplysninger, samt forslag til aktuelle tiltak, like før reaksjonsfastsettelse. Som tidligere nevnt styrker dette spesielt arbeidet i saker som skal til retten. I mindre alvorlige saker vil ikke nødvendigvis hovedregelen om to drøftelser i KOG være hensiktsmessig dersom definerte gjøremål kan følges opp og kvalitetssikres før den første drøftelsen i KOG.

5.1.2 KOG-Referat – støtteverktøy for møteledelse og økt notoritet på prioriterte oppgaver

Som tidligere nevnt er det i prosjektet innført et arbeidsdokument for å sikre god notoritet på definerte oppgaver i hver enkelt sak som drøftes i KOG. Samtidig som prosjektgruppen har vært opptatt av at dokumentet skal være et praktisk verktøy for møteledelse skal det også sikre at vurderinger og opplysninger som deles i sak dokumenteres og at de er faglig forankret og etterprøvbare.

Ansvarlig ungdomsordinator (UK) leder hvert enkelt KOG-møte med utgangspunkt i saker som er innmeldt fra påtalemyndigheten eller UK. Hver sak har sitt arbeidsdokument som er utformet slik at UK dokumenterer hver enkelt etats uttalelse om saken. Informasjon som deles kan enten være opplysninger representanten har innhentet, og/eller være innspill ved at de i kraft av sin fagbakgrunn deler sine synspunkter når det gjelder spørsmål om egnethet. Når alle etater har uttalt seg om den konkrete saken skal opplysninger og innspill oppsummeres som en *anbefaling til påtalemyndighet før reaksjonsfastsettelse*. Det skal fremgå av anbefalingen om en eller flere av aktørene i KOG er uenige om spørsmålet om egnethet. Nederst i dokumentet er det utarbeidet en «sjekkliste» med definerte gjøremål som skal utforskes og følges opp i forbindelse med prosjektet. Formålet med «sjekklisen» er å øke etatenes bevissthet og oppfølging av oppgaver knyttet til informasjon, samtykke og ungdoms medvirkning før reaksjonsfastsettelse. Ved innmeldinger fra påtalejurist skal UK sende referatet til ansvarlig påtalejurist senest én uke etter møtet er avholdt. Ved prosjektstart ble referat fra drøftelsene sendt til påtalejurist i et samledokument, slik praksisen har vært tidligere. Som funn i punkt 5.2.2.1 og 5.2.2.2 viser, så prosjektgruppen raskt et behov for å utvikle KOG-referat på individnivå for å sikre rask og effektiv saksbehandling.

En ønsket gevinst er at referatet i større grad enn tidligere får betydning for påtalemessige avgjørelser. På den ene siden vil et referat som utfyllende og systematisk svarer ut definerte oppgaver i overnevnte «sjekkliste», være en profesjonalisering av det tverrfaglige arbeidet i den innledende fase. På den andre siden skal det systematiske arbeidet i KOG samtidig bidra til økt felles innsats omkring medvirkning, samtykkeproblematikk og drøftelse av tiltak, som Nordlandsforskning (2019) konkluderer er nødvendige innsatsområder for å styrke arbeidet med ungdomsstraff og ungdomsoppfølging.

5.1.2.1 Funn – KOG-referat fått endret status i arbeidet med U18-sakene før reaksjonsfastsettelse

«(...) KOG-referatet er 100 ganger mer nyttig enn tidligere. Det gir meg for eksempel bedre grunnlag til å legge ned en påstand i saker som går til retten»

- *Politijurist i KOG Oslo*

Prosjektets mål om at KOG-referatet skal få betydning for påtalemyndigheten og UKs videre saksbehandling er i stor grad oppnådd ved prosjektslutt. En gjennomgang av saksdokumentene viser at **notoritet fra drøftelser er vesentlig bedret** sammenlignet med tidligere. Videre melder påtalejurister og UK at referatet nå har **større betydning for saksarbeidet med U18-sakene**. Saksdokumenter fra prosjektområdene viser at KOG-referatene i større grad er innrettet til problemstillinger og oppgaver som er relevant for påtalemyndighet eller UKs sakshåndtering. Samtidig har den systematiske evalueringen i løpet av prosjektperioden stadig identifisert forbedringspunkter som har blitt utbedret løpende og som vil videreutvikles i det nasjonale KOG-prosjektet. Eksempelvis har prosjektgruppen stadig revidert *ny mal for KOG* i løpet av følgeevalueringen. Blant annet er «aktuelle tiltak i en eventuell ungdomsplan» blitt lagt til som et oppfølgingspunkt, som senere har vist seg å bli et sentralt moment i egnethetsvurderingene. Utklippet i tekstboksen til høyre viser en 2. gangsdrøftelse i KOG i prosjektets slutfase.

Evalueringen viser at politijuristene legger vekt på **ulike gevinster og bruksområder ved KOG-referatet**. Prosjektet ser at dette kan ha sammenheng med hvilke saker som påtalemyndigheten melder inn til drøftelse i KOG, og hvilke behov KOG-referatet dekker for den enkelte politijurist. Som tidligere nevnt er det for eksempel i KOG Bergen en høyere andel saker som avgjøres med påtaleunntatelse med vilkår om ungdomsoppfølging sammenlignet med Oslo. Videre ser vi at politijuristene i Bergen i all hovedsak «lener seg» på PUM i saker som går til domstolen, og at KOG-referatet i disse sakene tillegges mindre vekt. Derimot peker politijuristene i KOG Bergen på at KOG-referatet har nytteverdi i mindre alvorlige saker, og særlig stor betydning i de sakene som står i skjæringspunktet mellom tiltalebeslutning eller en positiv påtaleavgjørelse. I disse sakene er det som regel Statsadvokaten som avgjør om ungdommen skal få saken sin behandlet i domstolen eller ikke. En av politijuristene i Bergen viste til et eksempel der KOGs anbefaling ble vedlagt saksmappen som et tungtveiende argument for å avgjøre straffesaken med en påtalemessig reaksjon fremfor en tiltalebeslutning. I det aktuelle KOG-referatet fremkom det at ungdommen hadde stort oppfølgingsbehov, samt høy risiko for å begå nye straffbare handlinger i påvente av en eventuell berømmelse. KOGs vurdering var at det vil være til ungdommens gunst å få en påtaleunntatelse med vilkår om ungdomsoppfølging slik at man raskt kunne sette i gang oppfølging rundt gutten. Anbefalingen ble senere tatt til følge av Statsadvokaten. Politijuristen gav uttrykk for at KOG-referatet i dette tilfellet gav legitimitet og tyngde til anbefalingen, og dermed utfallet av saken.

I KOG Oslo ser vi at KOG-referatet har et noe større bruksområde i politijuristenes saksarbeid. En gjennomgang av saksdokumentene i Oslo viser at det kan ha sammenheng med et noe bredere sakstilfang og at det tas ut tiltale i flere saker sammenlignet med Bergen. I KOG Oslo rapporteres det i tillegg om større utfordringer knyttet til PUM. Det kan dreie seg om at det er lang ventetid på å få utarbeidet PUM som forsinker straffesaksprosessen, eller at det foreligger en PUM som er utarbeidet tilbake i tid, og som enten er mangelfull eller utdatert. Prosjektgruppen ser at KOG-referatet i slike tilfeller kan bidra til at opplysninger relevant for reaksjonsspørsmålet

BL- nummer: XXXXX		Navn: XX XX		Fødselsdato: XX	
Berammet hovedforhandling: XX.XX.2021					
KOG-møtedato: [REDACTED]					
Første drøftelse: [REDACTED]			Andre drøftelse: [REDACTED]		
KOG møtedeltakere – XX fra påtale, ungdomslasjon, XX fra politiet, XX fra Friomsorgen, [REDACTED] barnevern XX, [REDACTED] XX og ungdomskordinator XX fra konfliktrådet.					
Referent – ungdomskordinator XX					
Bydel: XX		Kjønn:	Påtalejurist: XX		Ungdommens politikkontakt i oppfølgingsteam: XX
Har ungdommen samtykket til KOG? Kryss av					
Ja: ☒		Nei:			
Innmelding påtale/etterforsker		Lovbrudd: Tiltalt for to tilfeller av motarbeid av rettsvesenet og ett tilfelle av trusler. Erkjenneelse/samtykke: Erkjenner straffeskyld i avhør og samtykker til ulike reaksjoner. Konkret problemstilling under straffegjennomføring: Han ble idømt ungdomsstraff på [REDACTED] i Oslo tingretts dom av [REDACTED]. Dette var en fellestraff med XXXX tingretts dom. Det kan være riktig at han også her får en forlenget ungdomsstraff.			
Koordineringsgruppen s vurdering fra første drøftelse		Koordineringsgruppens begrunnelse for vurdering av egnethet og anbefaling til påtalemyndighet for påtale- eller domsavgjørelse ved første drøftelse i KOG [REDACTED]: «Gutten har gjentakende kriminalitet og har et stort oppfølgingsbehov. Gutten har samtykket til ungdomsoppfølging (UO) og ungdomsstraff (US), og erkjent de faktiske forhold. Gutten er samlet idømt 1 år og 4 måneders US (ungdomsstraff), som vil bli startet i Konfliktrådet [REDACTED]. Gutten vurderes som egnet til UO/US, og forlengelse av tidligere idømt US støttes.»			
Informasjon gitt i KOG-møte		<p>Politi: Ungdommen har ingen nye saker hos politiet og det har ikke vært ny kontakt mellom gutten og guttens politikkontakt.</p> <p>Barnevernstjenesten: H [REDACTED] i barnevernstjenesten er guttens kontaktperson. Gutten har vært en lengre periode [REDACTED] Han dro opprinnelig for å besøke familie og delta i begravelse. Hjemreisen ble deretter utsatt som følge av et dødsfall i familien og ny begravelse. Gutten er nå tilbake i Norge.</p> <p>Hovedtiltaket fra barnevernstjenesten er oppfølging fra mentor. Før sommeren skjedde dette tiltaket ut. Annet tiltak gjennom barnevernstjenesten er tilbud om oppfølging gjennom [REDACTED], som det beskrives at gutten ikke har vist motivasjon for å følge opp.</p> <p>Barnevernstjenesten ønsker å følge opp gutten med mentor og følge opp guttens psykiske helse, men ønsker å ta en ny gjennomgang og evaluering, for å vurdere de aktuelle tiltakene opp mot en ytterligere kartlegging av gutten.</p> <p>Gutten har skoleplass på [REDACTED], på XXXX [REDACTED].</p> <p>Barnevernstjenesten har ytret bekymring for om samlet US (ungdomsstraff) blir veldig lang ved en eventuell forlengelse, da gutten har utfordringer med å stå i tiltak over tid.</p> <p>Frmsorg: Det er synd at gutten ikke ønsker de tiltakene som er gitt. Forlengelse av tidligere idømt US kan være nyttig.</p> <p>Kommunal representant: Intet å tilføye.</p> <p>Konfliktråd: US er ikke startet. US ble mottatt i Konfliktrådet i slutten av juni, gutten reiste til XXXX sammen med sin familie i begynnelsen av XXX, og kom tilbake til Norge i slutten av XXX. Ungdom og verge var innkalt til kartleggingssamtale den XX.XX, men meldte frafall som følge av sykdom. Ny avtale om kartleggingssamtale er XX.XX kl.13:00.</p> <p>Fremstår egnet for forlengelse av tidligere idømt fellestraff.</p> <p>Påtale: Det benyttes PUM fra tidligere sak. Gutten erkjenner de faktiske forholdene og fremstår egnet til forlengelse av US.</p>			
Potensielle tiltak		Forslag til konkrete og aktuelle tiltak ved en evt. straffegjennomføring i konfliktrådet: Skole, mentor og tiltak knyttet til oppfølgings av guttens psykiske helse.			
Felles begrunnelse og vurdering i KOG-møte		Koordineringsgruppens begrunnelse for vurdering av egnethet [REDACTED] anbefaling til påtalemyndighet for påtale- eller domsavgjørelse. Gutten har gjentakende kriminalitet og har et stort oppfølgingsbehov. Gutten har samtykket til ungdomsoppfølging (UO) og ungdomsstraff (US), og erkjent de faktiske forhold. Gutten er samlet idømt 1 år og 4 måneders US (ungdomsstraff), som vil bli startet i Konfliktrådet XXXX 2021. Gutten vurderes som egnet til UO/US, og forlengelse av tidligere idømt US støttes både i 1. og 2. KOG-drøftelse.			
Er følgende gjøremål avklart?			Ja/Nei		Ansvar/kommentar
Foreligger det PUM i saken?			Ja		
Har ungdommen fått god informasjon om straffereaksjonene (for eksempel informasjonsmøte/vitneforhør)?			Ja		
Har ungdommen samtykket til straffereaksjonene?			Ja		
Øvrig informasjon			Nei		

blir tilstrekkelig belyst. Som kapittel 6.2 viser har tiltaket «unnlate PUM i enkeltsaker» blitt utprøvd i KOG Oslo. Her illustreres det hvordan KOG-referatet har fått en helt vesentlig funksjon når det gjelder å beskrive oppfølgingsbehov og å berøre spørsmål om egnethet i saker som går til domstolen.

Ved prosjektstart ble alle drøftelser referatført i et samledokument. En slik praksis forutsatte at politijurist eller politi i KOG må klippe og lime ut den enkelte drøftelse fra samledokumentet for å opprette et eget dokument i det videre saksarbeidet. Tilbakemelding fra prosjektmrådene var at dette kompliserte saksarbeidet. Etter forslag fra politijuristene ble det i siste halvdel av prosjektperioden oversendt konfliktrådet **unike referat fra hver saksdrøftelse** til påtalemyndigheten. På denne måten kunne KOG-referatet sendes med digital forsendelse fra konfliktrådets saksbehandlingssystem med ungdommens saksnummer i politiets saksbehandlingssystem (BL) som referanse. Det la til rette for at KOG-referat kunne sendes direkte til ansvarlig politijurist (som ikke nødvendigvis sitter i KOG) og at KOG-referatet legges inn som et såkalt 0-dokument i BL. Erfaringer fra prosjektet viser at dette i stor grad **endret KOG-referatets status** og at det samtidig var forløsende med tanke på samhandling mellom KOG/konfliktråd og påtalemyndigheten. I praksis betyr det at KOG-referatet inngår som et ordinært straffesaksdokument i straffesaksmappen, som blant annet oversendes retten ved hovedforhandling, eller til konfliktrådet dersom saken avgjøres med ungdomsstraff eller ungdomsoppfølging. Politijuristene understreker at dette i all hovedsak har positive gevinster for saksarbeidet i U18-sakene. Det gir for eksempel dommer, forsvarere og tiltalte innsyn i saksopplysninger og vurderinger som er gjort i ulike faser av straffesakskjeden.

Politijuristene i KOG Oslo trekker også frem at profesjonaliseringsarbeidet i KOG har bidratt til å styrke **politijuristenes samarbeid oppimot forsvarere**. Det vises til at det nå tilstrebes å opprette kontakt med forsvarer kort tid etter første drøftelse i KOG. Som sitatet under peker på sikret dette i større grad medvirkning og at prinsippet om kontradiksjon ivaretas bedre enn tidligere. Videre oppgir politijuristene at det ved dialog med ungdom og forsvarer i tillegg kan utforskes om saken egner seg til en tilståelsesdom og i den forbindelse vurdere å utprøve tiltaket «unnlate PUM i enkeltsaker», som kapittel 6.2 berører nærmere.

«Hvis ungdommen egner seg til ungdomsoppfølging eller ungdomsstraff, er det viktig å få inkludert forsvarer så tidlig som mulig, både for å gi igjen informasjon gjennom forsvarer til ungdommen, men også for de tilfellene der ungdommen egner seg, men ikke samtykker nettopp fordi ungdommen og vergen ikke har nok informasjon eller tillit til informasjonen da den kommer fra politiet. Her kan forsvarer være en god aktør å samarbeide med.»

- Politijurist KOG Oslo

Refleksjonene til politijurist peker på noen gevinster ved å jobbe strukturert og systematisk med U18-sakene. Det legges vekt på betydningen av å være «i forkant» for å sikre gode og effektive prosesser der ungdom og andre relevante parter involveres i god tid før reaksjonsfastsettelse.

Samtidig har det under prosjektperioden reist seg **spørsmål om KOG-referatet bør være et straffesaksdokument eller om det skal journalføres som et internt notat**. Som følge av at KOG-referatet nå registreres som et staffesaksdokument har ungdomskoordinatorerne etterspurt tydeligere føringer på hva slags informasjon som bør fremkomme i et KOG-referat. I den forbindelse etterlyses det et behov for tydeligere føringer og kompetanseheving dersom KOG-referat får status som et ordinært straffesaksdokument. Dette er noe som bør utredes videre i samarbeid med Riksadvokaten.

Politijuristenes samlede tilbakemelding er at KOG-referatet er et vesentlig bidrag når det legges ned påstand om valg av reaksjon før hovedforhandling. Videre oppgir politijuristene at KOGs anbefaling vises til i påtegningen som oversendes domstolen og i noen saker som avgjøres med påtaleunnlatelse med vilkår om ungdomsoppfølging.

5.1.2.2 Funn – KOG-referatets betydning for UKs arbeid

Konfliktrådene har ofte brukt mye tid på kartlegging- og informasjonsarbeid etter mottak av sak fra påtalemyndigheten eller domstolen. Ungdomskoordinatorenes overordnede tilbakemelding i prosjektet er at **ny mal for KOG-referatet har bidratt til å systematisere og profesjonalisere arbeidet** i perioden mellom lovbrudd og iverksatt straffereaksjon. Det legges særlig vekt på at referatet har fått økt nytteverdi for konfliktrådet med hensyn til å starte arbeidet raskt etter mottak av sak. Det at KOG-referatet nå følger straffesaksmappen gir UK innsyn i vurderinger, forslag til tiltak og «sjekklisten» som blant annet berører informasjonsarbeid og samtykke. I konfliktrådet Vest sin årsrapport fra 2020 ble Storbyprosjektet trukket frem som en medvirkende faktor til at konfliktrådet nådde resultatkravet om å starte opp straffegjennomføringen innen 55 dager, til tross for utfordringer knyttet til pandemi og nedstenging:

«Storbyprosjektet kan også være en medvirkende faktor til at vi holder oss innenfor frister ved oppstart. Vi ved deltagelse i prosjektet endret på struktur og hyppighet på KOG. Dette kan ha medført en mer effektiv saksbehandling fra lovbrudd til oversendelse til Konfliktrådet. Det kan også ha medført at sakene

er bedre opplyst før Konfliktrådet mottar dem som igjen kan føre til at det blir lettere og mer oversiktlig for UK i forbindelse med kartlegging og utarbeidelse av ungdomsplan».

Det er ikke uvanlig at U18-saker overføres mellom politidistrikter og konfliktråd. Tidligere undersøkelser viser at dette ofte medfører økt tidsbruk fra sak registreres i konfliktrådet til straffegjennomføringen iverksettes. Erfaringer fra prosjektet viser at KOG-referatet vil kunne kompensere for noen av de utfordringene som ofte oppstår når saker overføres på tvers av distrikter. Underveis i prosjektperioden fikk prosjektgruppen blant annet en tilbakemelding fra et konfliktråd som fikk overført en sak fra KOG Oslo. Det ble her påpekt at opplysningene og vurderingene som fremkom av KOG-referatet var av stor betydning for å redusere unødvendig tidsbruk og for at UK raskt kunne sette seg inn i saken.

I departementets høringsnotat til endringer i konfliktrådsloven foreslås det at det ikke skal være anledning til å drøfte personidentifiserbare saker under straffegjennomføring, men at problemstillinger kan drøftes anonymt. Som tidligere nevnt er det i prosjektet vurdert som hensiktsmessig at konfliktrådet kan melde inn konkrete problemstillinger til KOG som det ikke anses tilstrekkelig å diskutere anonymt i KOG, med oppfølgingsteam, ansvarlig saksbehandler eller internt i konfliktrådet. Erfaringer fra prosjektområdene viser at det har etablert seg en praksis der terskelen for å melde inn saker under straffegjennomføring, er relativt høy. Dette gjenspeiles i saksdokumentene som viser at KOG i all hovedsak behandler saker som ikke er strafferettslig avgjort. Likevel understreker ungdomskoordinatorene at det vil være uheldig dersom lovgivers forslag om å ikke kunne drøfte aktive saker vedtas i revidert konfliktrådslov. Det påpekes at deltakerne i KOG har inngående erfaring og kompetanse om ungdomsstraff og ungdomsoppfølging, og at det å få råd og støtte i særlig krevende saker, oppleves som en uvurderlig kvalitetssikring av faglige beslutninger. Saksdokumentene fra prosjektområdene viser at innmeldte saker fra konfliktrådet i all hovedsak begrenser seg til gjentatte vilkårsbrudd, ny kriminalitet og risikovurdering knyttet opp mot psykisk helse eller rus.

Funnene ovenfor viser at KOG-referatet og profesjonalisering av det tverrfaglige arbeidet i KOG styrker konfliktrådets arbeid med U18-sakene. Samtidig viser evalueringen at profesjonaliseringen av arbeidet i KOG har **en ressursmessig kostnad for konfliktrådet**.

For det første legger ny organisering opp til korte frister for innmeldinger av saker og utsendelse av referat. Evalueringen viser at det mangler en digital plattform som legger til rette for rask og effektiv samhandling mellom etatene som sitter i KOG. Som følge av dette ble for eksempel innmelding av saker utført over telefon eller ved at saker ble oversendt i anonymisert form. Prosjektgruppen ser at det er behov for å sikre gode samhandlingskanaler mellom konfliktrådet og andre relevante etater. Ved prosjektslutt har konfliktråd og politi delvis etablert et system der KOG-referat og innmeldte saker sendes via saksbehandlingssystem. Likevel er det fortsatt problemstillinger knyttet til hvordan øvrige etater skal få oversendt innmeldte saker via sikker digital forsendelse. Prosjektgruppen anbefaler at disse problemstillingene utforskes videre i det nasjonale KOG-prosjektet.

For det andre viser evalueringen at det stilles vesentlig høyere krav til dokumentasjon og møteledelse, som vil kunne kreve flere ressurser i forbindelse med møtet. Ungdomskoordinatorene gir tilbakemelding om at det er en krevende øvelse å kombinere møteledelse og dokumentasjonskravet på egenhånd. I KOG Bergen fordeles arbeidet i KOG mellom to ungdomskoordinator, der ansvarlig UK leder møtet og ansvaret som referent er lagt til en kollega. I KOG Oslo har ansvarlig UK i all hovedsak ivaretatt oppgavene på egenhånd selv om prosjektleder, som tidligere ledet KOG Oslo, har deltatt som «representant for konfliktrådet» i de fleste møtene.

For det tredje påpeker ungdomskoordinatorene at profesjonaliseringen av arbeidet i KOG tilfører UK nye oppgaver i forbindelse med oppfølging av «sjekklisten» som gjennomgås i saksgjennomgangene. Utover ansvaret for gjennomføring av KOG ser prosjektgruppen at ungdomskoordinatorene i større grad involveres i informasjonsarbeid rettet mot ungdom, vitneførsel og samarbeid med andre aktører i KOG.

Vurdering

Er det realistisk at konfliktrådet evner å ivareta ny organisering av KOG innenfor dagens rammer? Vi vurderer at det ikke er tilstrekkelig grunnlag å komme med en endelig konklusjon, og ser behov for at det utredes ytterligere i forbindelse med det nasjonale KOG-prosjektet. Det henger blant annet sammen med at oppgaver UK tidligere utførte etter mottak av straffesak overført fra påtalemyndighet eller domstol, nå i større grad gjennomføres før reaksjonsfastsettelse. Likefullt oppgir

Anbefaling – Videreføre og utvikle ny mal KOG-referat

- Ny mal for KOG som er utviklet i prosjektet må videreføres og utvikles i Sfks videre arbeid med KOG
- Det bør avklares om KOG-referatet skal være et åpent dokument (0-dokument) i straffesaksmappen.
- Dersom KOG-referatet får status som åpent straffesaksdokument bør det utredes hva slags informasjon som bør fremkomme i referatet.
- Dersom KOG-referatet får status som åpent straffesaksdokument er det behov for å se nærmere på hva slags kompetanse/kurs UK er i behov av for å utføre oppgaven.

ungdomskoordinatorene at ny organisering for KOG øker antall dagsverk i vesentlig grad. Det bemerkes fra prosjektområdene at det bør tilføres ressurser for å ivareta de ulike oppgavene tilknyttet KOG.

Samlet sett peker likevel tilbakemeldingene i retning av at arbeidsinnsatsen gir ønsket avkastning i form av at KOG-referatene nå inneholder relevant informasjon om oppfølgingsbehov, informasjon og tiltak, som letter på arbeidsoppgaver som UK tidligere måtte utføre eller kvalitetssikre etter å ha fått en sak overført fra påtalemyndighet eller domstolen. Økt ressursbruk i forbindelse med KOG, informasjonsarbeid og vitneførsel bidrar til at saker som overføres til konfliktrådet gir UK som blir tildelt saken et godt utgangspunkt for å sette seg raskere inn i saken. Erfaringene fra prosjektet peker i retning av det kan ha positiv virkning når det kommer til å redusere tidsbruk fra mottak av sak til oppstart av straffegjennomføring.

5.2 Sammensetning av deltakere og møtefrekvens

Det er i utgangspunktet utenfor prosjektets mandat å utforske hva som anses som et hensiktsmessig antall deltakere, og hvilken kompetanse KOG bør besitte. Som lovgiver påpeker i forarbeidene (Prop 57L (2013-2014):64) vil KOG kunne variere ut fra hvordan tiltaksapparatet og tjenestene er organisert lokalt.

Prosjektgruppen så likevel et behov for å styrke den tverrfaglige kompetansen i KOG Oslo, og å redusere antall deltakere i begge KOGer. Det er lagt vekt på at hver enkelt deltaker skal ha en funksjon og rolle i KOG-møte, hvorpå prinsippene om «nice to know, need to know» har blitt vektlagt med hensyn til at ungdommens rett til personvernopplysninger ikke deles unødige.

I KOG Oslo har det medført at det stiller færre representanter fra politi. I tillegg er SaLTo-koordinator invitert inn for å øke KOGs kunnskap om lokale tiltak og styrke den sosialfaglige kompetansen. I Bergen er det lagt opp til en mer *dynamisk* møtedeltakelse, der politirepresentanter fra de fem politistasjonene, samt representant fra spesialisthelsetjenesten og kriminalomsorgen, kun stiller i KOG-møte dersom det har relevans for sakens opplysning. Barnevernsvakten, påtalejurister og konfliktråd stiller som faste deltakere. Når det gjelder barnevernsvakten innhenter vedkommende opplysninger om sakene fra ansvarlige saksbehandlere i de ulike barnevernstjenestene i Bergen og tilstøtende kommuner.

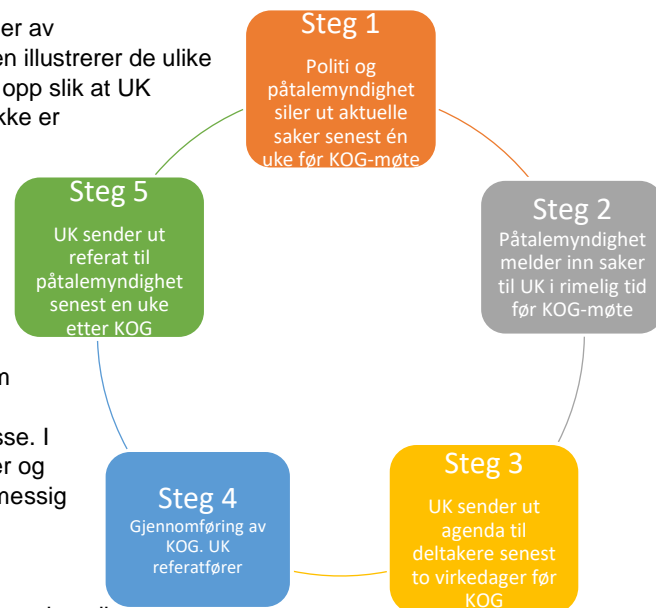
For å sikre raskere og mer effektiv saksbehandling ble det i store deler av prosjektperioden avholdt KOG-møter annenhver uke. Fasene i figuren illustrerer de ulike stegene før, under og etter KOG-møte. Prosjektgruppen har lagt det opp slik at UK sender ut innkalling tre dager før KOG-møte avholdes. Dersom det ikke er meldt inn saker til KOG fra påtalemyndighet eller ungdomskoordinator (UK), avlyses møte. UK skal sende ut referatet senest én uke etter KOG-møte for å bidra til rask saksbehandling.

Funn

Følgeevalueringen viser at KOG-deltakerne i all hovedsak er positive til at antallet deltakere reduseres. I KOG Oslo har sammensetningen av deltakere i all hovedsak vært konstant gjennom følgeevalueringen. I KOG Bergen har dynamisk deltakelse ført til at sammensetningen endres ut fra innmeldte kandidaters bostedsadresse. I KOG Bergen som favner flere kommuner og dertil ulike politistasjoner og barnevernstjenester, fremstår dynamisk deltakelse som en hensiktsmessig ordning forutsatt at saker meldes inn på konkrete tidspunkt i straffesakskjeden. I KOG Bergen har barnevernsvakten blitt tildelt et koordinerende ansvar for å innhente opplysninger fra de ulike barnevernkontorene som sogner til KOG. Prosjektgruppen ser at det er hensiktsmessig at det utpekes en fast deltaker fra barnevernstjenesten som har det overordnede ansvaret for å koordinere saker fra de ulike kommunene og som samtidig ivaretar det barnefaglige perspektivet i KOG-drøftelsene. Samtidig har prosjektgruppen fått innspill om at det i noen tilfeller vil være hensiktsmessig at saksbehandlere i barnevernstjenesten eller politikontakter som har inngående kjennskap til ungdommen inviteres inn til drøftelser i den konkrete saken. På samme tid oppgis det at **færre møtedeltakere og tydelige avgrensede oppgaver oppleves som effektivt og konstruktivt**. Det trekkes frem at KOG-møtene styres bedre og at det oppleves mer meningsfullt å delta i KOG-møte når det «ikke prates om alt mellom himmel og jord». I tillegg oppgis det at ny organisering sikrer bedre rolleforståelse og skaper tydeligere grenseskiller mellom KOG og andre møtefora der ungdomssaker diskuteres. Tilbakemeldingene fra KOGene er at **7-8 deltakere** anses som et hensiktsmessig antall for å sikre gode og effektive KOG-møter.

Følgeevalueringen viser at **nye prosedyrer for KOG fører til mer enhetlig praksis i prosjektområdene**.

Samtidig ser vi at **sammensetning av KOG-deltakere** og ulik kompetanse påvirker de faglige diskusjonene og hva den enkelte KOG prioriterer. I forprosjektet belyste vi at KOG Bergen har utviklet et godt samarbeid i KOG med hensyn til drøftelse av tiltak og fagdiskusjoner i KOG. Dette samarbeidet er videreført og i noen grad styrket

som følge av at drøftelser i KOG er avgrenset til konkrete gjøremål. Ungdomscoordinatorer i Bergen peker særlig på at spesialisthelsetjenesten og barnevernsvakten er uvurderlige ressurser i de særlig krevende saker som f. eks omhandler skadelig seksuell atferd eller rusavhengighet. I KOG Oslo har drøfting av tiltak fått økt oppmerksomhet, men til sammenligning med Bergen vies det mindre tid til fagdiskusjoner om ulike tiltak, virkninger av tiltak osv.

«Jeg mener vi må få inn flere roller/tjenester inn i KOG. Jeg synes det iblant blir veldig polititungt».

- SaLTo-koordinator Oslo

I KOG Oslo er SaLTo-koordinator den eneste deltakeren utenfor justissektoren¹¹. Som ny deltaker i KOG ser han gruppen med et annet «blikk». Refleksjonen til vedkommende peker på to interessante momenter. Det gis uttrykk for at KOG har behov for mer helse- og sosialfaglig kompetanse for å styrke arbeidet med KOGs målgruppe. På den andre siden peker han på at dagens sammensetning, med et flertall av deltakere fra politietaten og justissektoren generelt, påvirker diskusjonsklima i KOG-møte. Prosjektgruppens inntrykk er at det hersker ulike oppfatninger med tanke på hva som er ønsket sammensetning og hvilken kompetanse KOG bør besitte for å utføre gode kvalitative egnethetsvurderinger og for at det best kan planlegges for iverksettelse av straffegjennomføring.

I løpet av prosjektperioden var det KOG-deltakere som sluttet i jobben eller fikk nye arbeidsoppgaver. Dette resulterte i endringer i KOGs sammensetning. I KOG Bergen erfarte de å miste representanten fra spesialisthelsetjenesten i løpet av prosjektperioden. Som nevnt var vedkommende ansett som en stor ressurs med sin fagbakgrunn som psykolog med rus og rehabilitering som kompetanseområder. Det lyktes ikke å rekruttere en ny representant med tilsvarende kompetanse som følge av at spesialisthelsetjenesten ikke har en formalisert rolle i KOG.

På bakgrunn av erfaringer i KOG Bergen forslår prosjektgruppen at det fremover sees videre på deltakere til KOG og at det også bør vurderes å etablere samarbeid med tjenester utenfor justissektoren.

Som sagt er det i følgeevalueringen lagt opp til en **møtefrekvens på** annenhver uke. Dette var allerede praksis i Oslo, mens det for Bergen medførte en dobling av antall møter. I løpet av prosjektperioden er det gjennomført over 30 KOG-møter i prosjektområdene. KOG-deltakernes overordnede tilbakemelding er at innmelding av saker og hyppigere møtefrekvens i all hovedsak anses som virkningsfulle og hensiktsmessige tiltak. KOG-deltakerne trekker det frem som positivt at hyppig møtefrekvens legger til rette for rask saksbehandling av U18-sakene. På samme tid oppgir flere at ny organisering av KOG oppleves mer fleksibel enn tidligere. For eksempel gis det uttrykk for at det er udelt positivt at KOG-deltakere kun stiller i møte dersom det er et formålstjenlig behov. Videre oppgir flere at de ikke anser det som problematisk eller uforutsigbart dersom KOG-møte avlyses fordi påtalemyndigheten eller konfliktrådet ikke har meldt inn saker. Snarere trekkes det frem at dette bidrar til å skape en felles problemforståelse til hvilket mandat KOG har i arbeidet med U18-sakene. Som funn i kapittel 5.1.1 og 5.1.2 viser har innføring av prosedyrer for *innmelding av saker* og *ny mal for KOG-referat* ført til at påtalemyndigheten legger ned mer arbeid i forberedelser av KOG-møte. Konfliktrådet på sin side har fått et større ansvar for å koordinere innmelde saker til øvrige aktører, samtidig som det stilles høyere krav til møteledelse og dokumentasjon fra drøftelsene enn tidligere. Til gjengjeld viser erfaringene fra prosjektet at økt møtefrekvens *ikke* har medført en betydelig større arbeidsbelastning for øvrige KOG-deltakere. Som tidligere nevnt ser det derimot ut til at ny organisering av KOG har en tidsbesparende effekt ved at det drøftes færre saker og at møtene er mer effektive sammenlignet med tidligere.

«(...) Det er mer effektivt med kortere og konstruktive møter, og at vi kun stiller dersom vi har egne saker. Det er også bra at møtene er hyppigere sånn at det potensielt ikke blir liggende et samtykke unødige lenge (...)»

- Leder, forebyggende enhet Bergen

Anbefaling –

Sammensetning av deltakere og møtefrekvens

- Antall deltakere i KOG bør ikke overstige 10 deltakere
- Det bør ses nærmere på hvilken kompetanse KOG bør besitte og hvilke etater som bør være representert for at oppgaver lagt til KOG ivaretas på en best mulig måte
- Det bør legges opp til møtefrekvens som ikke er til hinder for rask og effektiv saksbehandling
- Dynamisk deltakelse bør videreføres og testes ut i KOGer som dekker større regioner

¹¹ Fagkonsulenter fra barnevernstjenesten sitter på politistasjonen og koordinerer arbeidet mellom barnevernstjenestene og politiet i KOG Oslo.

Som sitatet over reflekterer vil lav møtefrekvens kunne stå i veien for effektiv saksbehandling og dermed bidra til unødvendige forsinkelser av saksbehandlingstiden. Det er likevel grunn til å tro at det vil reise seg spørsmål om hyppig møtefrekvens vil anses hensiktsmessige i KOGer med lavere sakstfang enn Oslo og Bergen. Sammensetningen i KOG varierer i dag ut fra hvordan politi og tjenestene i kommunene er organisert. I prosjektet er det ikke utredet hvilke mulige konsekvenser økt møtehyppighet vil ha for lokalt samarbeid. Med utgangspunkt i et felles mål om rask og effektiv samhandling, viser erfaringer fra prosjektet at det likevel er hensiktsmessig å legge opp til en frekvens på annenhver uke. Gjennom erfaringer fra prosjektet ser man et behov for at gjennomføring av KOG-møter tilpasser seg sakstfang, og ikke motsatt. Å fastsette en lav møtefrekvens kan i verste fall komme i konflikt med politiets interne frister for saksbehandling. Det øker risikoen for at påtalemyndighet velger å avgjøre saker uten at KOG involveres.

6. Andre tiltak som kan bidra til effektiv håndtering av U18-sakene

I denne delen ser vi nærmere på andre tiltak som kan bidra til effektiv håndtering av U18-sakene. Tiltakene er ikke oppgaver som i utgangspunktet er lagt til KOG. I følgeevaluering har prosjektgruppen utforsket om tiltakene kan testes ut og følges opp i forbindelse med det tverrfaglige arbeidet i KOG. Tiltakene har som mål å komme raskere i gang med oppfølging av ungdommer og samtidig bidra til å styrke ungdommens rettsikkerhet.

6.1 Vitneførsel – styrke ungdommens rettsikkerhet

Ungdom som har gjennomført ungdomsstraff eller ungdomsoppfølging i konfliktrådet har i ulik grad fått informasjon om straffereaksjonene før de samtykket. I Storbyprosjektet skal konfliktrådet bli vurdert stevnet som vitne i alle saker som går til domstolen i prosjektområdene. Tiltaket kan utføres på to måter; enten som generell vitneførsel eller vitneførsel der UK tar utgangspunkt i KOGs vurderinger. Generell vitneførsel innebærer at konfliktrådet gir ungdom og øvrige parter i retten utførlig informasjon om hva en straffereaksjon i konfliktrådet vil innebære. Det vil her gis mer generell informasjon rundt hvilke tiltak som ofte inngår i ungdomsplanen. I vitneførsel som tar utgangspunkt i KOG-drøftelse vil UK kunne gå nærmere inn på hvilke tiltak KOG har vurdert som hensiktsmessige i den aktuelle sak. Tiltaket har som formål å sikre at ungdom, verger og øvrige parter i domstolen gis god og tilpasset informasjon. Det antas at dette vil styrke ungdommens rettsikkerhet, og at sakene som overføres fra domstolen i større grad egner seg for konfliktrådsbehandling.

6.1.1 Funn – effektivt, men tidkrevende tiltak

I prosjektområdene er det uttrykt en generell positiv holdning til tiltaket vitneførsel og prosjektgruppen ser flere gevinster ved tiltaket. Politijuristene som sitter i KOG Bergen, har stevnet UK som vitne i de aller fleste saker som går til retten. De oppgir å ha udelte positive erfaringer med dette. Det trekkes særlig frem at mange tingrettsdommere har begrenset kunnskap om ungdomsreaksjonene, og at tiltaket dermed bidrar til å øke kunnskapen om straffereaksjonene. Samtidig bidrar tiltaket til å kvalitetssikre at tiltalte gjøres kjent med vilkår og den praktiske gjennomføringen som kjennetegner ungdomsstraff og ungdomsoppfølging før reaksjonsfastsettelse. Prosjektgruppens vurdering er at tiltaket bidrar til å styrke ungdommens rettsikkerhet.

«(...)Aktørene har vært flinke og bevisst situasjonen har vært godt opplyst med tilleggsdokumentasjon. Erfaringsmessig syntes jeg det er viktig å få frem følgende; en dom på ungdomsoppfølging eller ungdomsstraff må – selv om det ikke er et lovmessig krav – skrives med utfyllende og forståelig enn øvrige dommer. Skal en slik reaksjonsform fungere må dommeren ta ansvar og (i) kaste lys på alvorligheten gjennom klarleggingen av utgangspunktet for straff. Dette er viktig at ikke blir sjablongmessig når det fort kan være snakk om førstegangsovertredere som vi ønsker at ikke skal komme tilbake (...).»

- Tingrettsdommer i Bergen tingrett

Denne tilbakemeldingen fikk prosjektleder tilsendt fra Bergen tingrett. I saken det gjaldt hadde UK blitt stevnet som vitne. Tingrettsdommerens refleksjoner var at dette, kombinert med godt opplyste tilleggsdokumenter, gav han et godt utgangspunkt for å fatte en beslutning og samtidig skrive en dom som legger premisser for straffegjennomføringen som venter.

Tilbakemelding fra UK er at det gir ungdom (og verger) og forsvarer mulighet til å stille spørsmål og ta standpunkt til straffereaksjonene under hovedforhandling. Likeså beskriver sitatet over at vitneførsel kan bidra til å gi økt kunnskap til alle partene i retten og således sikre et godt beslutningsgrunnlag, uavhengig om du er tiltalt og skal avgi samtykke eller om du er en dommer som skal fatte en beslutning.

Prosjektet viser at tiltaket blir benyttet i mindre grad i KOG Oslo. I første fase av følgeevalueringen vitnet UK i majoriteten av sakene som ble oversendt domstolen. Over tid har politijuristene gitt uttrykk for at vitneførsel anses overflødig i noen av disse sakene. Det påpekes at det gjøres en konkret vurdering i hver enkelt sak, men at behovet for vitneførsel i alle

Anbefaling – Vitneførsel

- Det bør avklares om det er behov for at UK stevnes som vitne i forbindelse med drøftelse i KOG

saker ikke lenger anses hensiktsmessig. Det begrunnes blant annet med at Oslo tingrett nå har fått spesialiserte U18-dommere som over tid har styrket domstolens kunnskap og kompetanse i om ungdomsstraff eller ungdomsoppfølging sammenlignet med tidligere. I tillegg trekkes det frem at KOG-referatet kan gi utfyllende informasjon om aktuelle tiltak, vurderinger m.m.

«Gjennom dette rammeverket for KOG og KOG-referatene ser jeg at det ikke lengre er behov for å føre UK under hovedforhandling. Dette er fordi den informasjonen som er nedtegnet i referatet deles med forsvarer i forkant av hovedforhandlingen, og dersom det skulle være noen ytterligere spørsmål kan man heller vurdere å stevne inn UK. Poenget er at det er tidseffektivt i retten når vi har gjennomført KOG i tråd med dette rammeverket. Dette er noe annerledes enn fra tilståelsessaker, da kan det være hensiktsmessig med UK til å underbygge PUM-light»

Funnene fra prosjektområdene er interessante. KOG Bergen har udelt gode erfaringer med vitneførsel og peker på at det er virkningsfullt overfor ungdom, verger og alle andre parter som har behov for utførlig informasjon om ungdomsstraff og ungdomsoppfølging under en rettsak. I Oslo har det på en annen side utviklet seg en praksis der man i større grad går bort fra å stevne UK som vitne i alle U18-saker.

Vurdering

Prosjektgruppens overordnede vurdering er at det i all hovedsak er positivt at vitneførsel av UK kun vurderes i saker påtalemyndighet mener det er et formålstjenlig behov. Samtidig viser erfaringer fra prosjektet at det fortsatt er et stort forbedringspotensial når det gjelder å sikre medvirkning og å gi ungdom og verge informasjon om straffereaksjonene på ulike tidspunkt i straffesakskjeden. Erfaringer fra prosjektet viser at vitneførsel kan kompensere noe for at informasjonsarbeid rettet mot ungdom og verge fortsatt ikke er optimalisert. Til tross for gevinstene ved tiltaket gir ungdomskoordinatorene uttrykk for at det har ressursmessige kostnader for konfliktrådet. Det estimeres at én vitneførsel tilsvarende et dagsverk inkludert forberedelser og ventetid som ofte oppstår i forbindelse med hovedforhandling.

6.2 Unnlate å anmode om personundersøkelse for mindreårige (PUM) i enkeltsaker

Lovens utgangspunkt er at det *kan* utarbeides PUM i alle saker der siktede var under 18 år på handlingstidspunktet. Dersom det tas ut tiltale *skal* det foreligge PUM med mindre en slik undersøkelse er «åpenbart unødvendig», jf Straffeprosessloven § 161 a. PUM kan i mange tilfeller gi domstolen relevant informasjon og et godt beslutningsgrunnlag for valg av straffereaksjon. Samtidig trekkes det frem i rapporten¹² «Arbeid med barn og unge som begår eller står i fare for å begå kriminelle handlinger» at PUM i mange politidistrikt er et forsinkende element. Videre pekes det på et behov for å se de ulike kartleggingsprosessene i justissektoren i sammenheng.

Også i forprosjektet ble lang saksbehandlingstid på PUM identifisert som en betydelig flaskehals i straffesakskjeden, særlig i KOG Oslo. Både påtalemyndigheten og representant fra friomsorgen pekte på utfordringer, blant annet knyttet til lang tidsbruk og at ungdom ikke samtykket til deling av informasjon i forbindelse med PUM. Det ble også vist til eksempler der undersøkelsene noen ganger var mangelfulle eller unødvendig omfattende. I Bergen opplevde verken påtalemyndigheten eller tingrettsdommer i referansegruppen PUM som en vesentlig utfordring med tanke på nødvendig tidsbruk mellom lovbrudd og reaksjonsfastsettelse.

Tatt det i betraktning ble det i prosjektet besluttet at tiltaket om å unnlate å anmode om PUM i enkeltsaker kun skulle utprøves i KOG Oslo.

I prosjektperioden er påtalemyndighet gitt anledning til å senke terskelen for å benytte seg av unntaksbestemmelsen i straffeprosessloven § 161 a, såfremt tingretten og siktedes forsvarers gjøres orientert om dette. Riksadvokaten har i en uttalelse fra 20. mars 2020 stilt seg positiv til at tiltaket utprøves med forbehold om at det ikke er åpenbart i strid med Riksadvokatens retningslinjer og at de aktuelle sakene, herunder opplysninger av relevans for reaksjonsspørsmålet, blir tilstrekkelig belyst gjennom andre kilder enn PUM.

6.2.1 Funn – Unnlate PUM i enkeltsaker – reduserer tidsbruk

Tiltaket har blitt testet ut i 13 saker. Erfaringer fra prosjektet viser at det i all hovedsak egner seg for tilståelsessaker som kjennetegnes av at siktede erkjenner straffeskyld og at det er oppnevnt forsvarer på et tidlig tidspunkt i initialfasen. Politijuristene forklarer videre at måloppnåelse forutsetter at det opprettes dialog med forsvarer og tingrettsdommer i god tid før hovedforhandling, og at de gir sin tilslutning til å teste ut tiltaket i den aktuelle saken. Nedenfor beskrives det hvordan tiltaket utføres i praksis.

Politijurister og etterforskere i ungdomsavsnittet på sentrum politistasjon i Oslo har i løpet av prosjektperioden utviklet en ny praksis for hurtigkartlegging og rask berømmelse av ungdomssaker. Det er påtalemyndighet og etterforsker som vurderer og siler ut aktuelle saker for tiltaket. Ansvarlig etterforsker har påtatt seg et ansvar for å

¹² Link til rapport: <https://bufdir.no/Bibliotek/Dokumentside/?docId=BUF00005368>

utarbeide en egenrapport som i prosjektet er omtalt som «PUM-light». Politijuristene forklarer at rapporten, sammen med KOG-referat og eventuell vitneførsel fra for eksempel politi, barnevernstjeneste og/eller ungdomskordinator erstatter PUM i saker der det vurderes som hensiktsmessig og forsvarlig. «PUM-light» berører ikke spørsmål om egnethet, og drøftelser i KOG er derfor av vesentlig betydning for å belyse hvilken straffereaksjon som egner seg for tiltalte. Politijurister oppgir at KOG-referatet legges ved i påtegningen som oversendes tingretten.

For å utarbeide en «PUM-light» innhenter politi ordinært samtykke til PUM. Tilbakemelding fra politijurist er at dette gir etterforsker på saken anledning til å kontakte relevante opplysningskilder og uttalelser fra for eksempel:

- Forebyggende enhet i politiet
- Skole
- Barnevernstjenesten
- Verge kontaktes

Politijuristene forklarer at tiltaket medfører et merarbeid i form av kartlegging av ungdommen og utstrakt kontakt med parter i saken, som for eksempel verger og forsvarer. Det påpekes fra politijuristene at det er verdt å merke seg hvor raskt «PUM-light» utarbeides sammenlignet med en ordinær PUM. Samtidig er politijuristene opptatt av å understreke at en «PUM-light» ikke erstatter en ordinær PUM. På spørsmål om hva som skiller en «PUM-light» fra en ordinær PUM gis følgende svar:

- Ikke gjennomlesning for siktede og verge
- Ingen egnethetsvurdering
- Utarbeides på vesentlig kortere tid enn en PUM
- Forutsetter dialog med forsvarer og tingrettsdommer

Som tidligere nevnt er tiltaket i all hovedsak benyttet i tilståelsessaker der siktede erkjenner straffeskyld. Påtalemyndighet oppgir at «PUM-light» reduserer saksbehandlingstiden i vesentlig grad. Det anslås nå at saksbehandlingstid mellom lovbrudd og hovedforhandling kan reduseres til ti uker i saker der tiltaket benyttes. Til sammenligning var gjennomsnittlig saksbehandlingstid fra lovbrudd til reaksjonsfastsettelse cirka seks måneder før prosjektstart. Dette inkluderte i tillegg påtaleunntalser ilagt av påtalemyndighet som har vesentlig kortere saksbehandlingstid enn saker som oversendes domstolen. Tilbakemeldingene fra påtalejurister i KOG Oslo tilsier at **tiltaket har hatt ønsket effekt i form av redusert tidsbruk og raskere oppstart** av straffereaksjonene sammenlignet med ordinær sakshåndtering.

Erfaringene fra prosjektet har også identifisert andre sakstyper der det kunne vært hensiktsmessig å erstatte PUM, men der nåværende regelverk, eller andre hensyn, er til hinder for å benytte tiltaket. Representanter fra påtalemyndighet og friomsorgen har i forbindelse med prosjektet trukket frem følgende sakskomplekser der det kunne vært hensiktsmessig å kunne gjøre unntak fra straffeprosessloven § 161 a.

- I saker med mange tiltalte der utarbeidelse av PUM ofte trekker ut i (lang) tid.
- I saker der ungdom/verge ikke ønsker å samtykke til at friomsorgen innhenter opplysninger i forbindelse med personundersøkelse.
- I saker der PUM ble utarbeidet for over ett år siden, og hvor livssituasjon ikke er vesentlig endret og/eller hensyn til f. eks tidsbruk eller kapasitet i friomsorgen taler mot å oppdatere ny PUM.

Samlet viser erfaringer fra prosjektet har tiltaket innfrir ønskede gevinster. Som nevnt over oppgir påtalemyndigheten at tiltaket vil være et vesentlig bidrag til å redusere tidsbruk mellom lovbrudd og iverksatt straffegjennomføring. Det påpekes også at KOG-referatet har en helt sentral funksjon i forbindelse med dialog og samarbeid med forsvarer. Det trekkes frem at det i mange saker der tiltalte erkjenner straffeskyld, vil være for «barnets beste» dersom vedkommende selv ønsker og det finnes tilstrekkelig med opplysninger gjennom andre kilder enn PUM. Prosjektleder har utarbeidet et eget notat om erfaringer og funn fra tiltaket. Dette er oversendt Riksadvokaten, samt påtaleleder i Oslo politidistrikt og tingrettsdommer med særlig ansvar for U18-saker i Oslo tingrett. De to sistnevnte er, som tidligere nevnt, medlemmer i referansegruppen.

6.3 «Tidligere inn»

Et overordnet mål i Storbyprosjektet var å gi ungdommen en opplevelse av en raskere reaksjon. Formålet med tiltaket er at KOG, gjennom drøftelse av saken på et tidlig tidspunkt, vil kunne identifisere tiltak eller tjenester som ungdommen kan tilbys før en eventuell idømmelse eller ileggelse av straffereaksjon. Det er lokalt hjelpeapparat som vil ha ansvar for oppfølging. Det kan f. eks være rusoppfølging, sivilt meklingsmøte i konfliktrådet, sinnemestring eller hjelpetiltak i regi av barnevernstjenesten. Ungdom som ønsker å takke ja til et eller flere tilbud skal få informasjon om at dette *kan* telle positivt når påtalemyndighet eller domstol avgjør straffesaken. Dersom ungdommen ønsker å nyttiggjøre seg av tiltak skal dette dokumenteres og følges opp av KOG. Notoritet fra saksdrøftelsen vil belyse eventuelle tiltak som er iverksatt og ved reaksjonsfastsettelse være et formildende

moment. Tilbudene er frivillige og ungdom som takker nei skal ikke lastes for dette. Uavhengig om ungdommen ønsker å takke ja til tilbud eller ikke, er formålet at det sendes et signal til ungdommen at lovbruddet skaper handlekraft hos hjelpeapparatet.

6.3.1 Funn – tiltak med potensial

Prosjektgruppens overordnede vurdering er at tiltaket ikke oppnår måloppnåelse. Det er flere årsaker til det. For det første ble tiltaket prioritert ned på grunn av koronapandemien. For det andre viser evalueringen at det i prosjektområdene i stor grad var etablert strukturer lokalt for å tilby ungdom tiltak og/eller oppfølging mens de ventet på en strafferettslig reaksjon. Prosjektgruppen ser likevel at KOG har potensial for å identifisere behov ungdommen har, eller få fram at ungdommen ikke får nødvendig hjelp. Erfaringer fra Storbyprosjektet ble lagt vekt på da Sfk i sitt høringssvar¹³ til konfliktrådsloven utdypet hvilken rolle man ser for seg at KOG kan ha ovenfor ungdom som venter på en strafferettslig reaksjon:

«Hvis KOG gjennom drøftelsen av saken får informasjon som tilsier at ungdommen ikke får tjenester som de har krav på og bør ha, bør KOG ha anledning til å varsle ungdommens bostedskommune. Det bør også vurderes om KOG, basert på sin tverrettlige kompetanse, skal kunne gi en anbefaling om hvilke tiltak eller aktiviteter som kan være aktuelle, forutsatt at man har tilstrekkelig kunnskap om ungdommens situasjon. På den måten kan KOG bidra til at tjenesteapparatet får beskjed om ungdom som ikke er fanget opp slik at tiltak kan komme raskt på plass. Videre vil KOGs overordnede fokus på disse sakene minne systemet i sin helhet på å holde i ungdommen og tilby nødvendige tiltak i påvente av oppstarten av en straffegjennomføring».

Erfaringer fra prosjektet viser i all hovedsak at KOG består av ledere eller koordinatører fra de ulike etatene representert i KOG, og som dermed ikke jobber direkte med ungdommen. I det videre arbeidet med profesjonaliseringen av KOG bør det ses nærmere på om eller hvordan KOGs vurderinger anbefalinger kan følges opp av lokalt hjelpeapparat i påvente av idømmelse eller illeggelse av straffereaksjon.

¹³ Sfk høringssvar til endringer i konfliktrådsloven: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing--forslag-til-endringer-i-konfliktradsloven-straffeloven-straffeprosessloven-mv.--strafferettslige-reaksjoner-og-tvangsmidler-for-ungdom/id2737600/?uid=7c20327d-3a62-403a-9908-b2e3f0e8256a>

7. Oppsummering og veien videre

Denne rapporten bidrar med innsikter og kunnskap om KOG, og oppsummerer ulike anbefalinger til hvordan det tverrfaglige arbeidet bedre kan organiseres for å sikre mer enhetlig og effektiv praksis i U18-sakene.

Rapportens overordnede anbefalinger er å innføre og videreutvikle de prosedyrer for gjennomføring av KOG-møte som er testet ut i prosjektmrådene. Evalueringen viser at ny organisering av KOG-møte, og systematisk oppfølging og dokumentasjon av konkrete oppgaver i KOG-referat, både styrker og effektiviserer arbeidet med U18-sakene i prosjektmrådene.

Likevel ser prosjektgruppen behov for at det utarbeides tydelige kriterier for forvaltningen av KOG i sin helhet. Dette er et spørsmål i evalueringen som prosjektgruppen ikke har gravd dypt i, men som blant annet tematiseres i kapitlene som omhandler prosedyre for innmelding av saker og ny mal for KOG-referat.

Prosjektgruppen ser at lovfesting av KOG vil kunne bidra til å tydeliggjøre ansvarsforhold mellom aktørene i KOG. I forlengelse av lovgivers arbeid med endringer i konfliktrådsloven vil prosjektet påpeke noen forhold som det er viktig at det tas stilling til.

- For det første ser prosjektgruppen det som svært viktig at etterforsker innhenter samtykke til KOG i alle U18-saker. Videre at saker meldes inn til KOG så tidlig som mulig i initialfasen, og at relevante etater blir tildelt ansvar for de gjøremål som skal følges opp og kvalitetssikres før reaksjonsfastsettelse. Det er et viktig suksesskriterium for god samhandling mellom etatene i perioden mellom lovbrudd og frem til reaksjonsfastsettelse, og at det vil effektivisere tidsbruken.
- For det andre ser prosjektgruppen at det er et behov for å se nærmere på hvilke saker som bør meldes inn til KOG. Dette er en anbefaling som gjelder uavhengig av om krav til samtykke bortfaller eller ikke. I lovforarbeidene er det i utgangspunktet lagt opp til en lav terskel for å melde inn saker til KOG. Erfaringene fra prosjektmrådene derimot viser at terskelen er relativt høy og at politi og påtalemyndighet legger vekt på ulike kriterier med tanke på hvilke saker som bringes inn til KOG. I kapittel 5.1.1.2 pekes det på at det er et potensial for å benytte ungdomsreaksjonene i større grad og at økt og mer systematisk bruk av KOG i U18-sakene vil kunne føre til dette.
- For det tredje ser prosjektgruppen at det er behov for å komme med føringer på sammensetning av deltakere i KOG, både med hensyn til antall deltakere og hvilken kompetanse KOG bør besitte. I kapittel 5.2 belyser rapporten at antall deltakere redusert. I tillegg har KOG Bergen, som favner flere kommuner, lagt opp til en mer dynamisk deltakelse der enkelte KOG-deltakere kun møter dersom det er innmeldt saker fra deres geografiske område. For å begrense antall deltakere er dynamisk deltakelse en ordning som bør utforskes ytterligere.

Tiltakene fra Storbyprosjektet som omhandler prosedyrer for innmelding av saker og KOG-referat testes som nevnt ut i større skala i det nasjonale KOG-prosjektet. Prosjektgruppen har støttet denne vurderingen og støtter også oppunder at Sfk fortsetter utviklings- og implementeringsarbeidet knyttet til ny organisering av KOG-møte. Likeså er det viktig at implementeringsarbeidet ser hen til eventuelle endringer i kjølvannet av lovrevisjonsarbeidet og at den planlagte nasjonale KOG-veilederen er i samsvar med lovgivers intensjoner.

Vedlegg 1 – prosessbeskrivelse for KOG i Storbyprosjektet

Dokumentet er en foreløpig prosessbeskrivelse, og et verktøy inn i utviklingsarbeidet med nytt rammeverk til KOG.

Hovedformål:

- Tverretatlige anbefalinger til påtalemyndighet om den aktuelle saken som drøftes er *egnet* til straffegjennomføring i konfliktrådet.
- Tverretatlige anbefalinger til ungdomsordinator (UK) i særlige kompliserte saker under straffegjennomføring.

Målgruppe: ungdom som er under etterforskning eller under straffegjennomføring og som enten har

- begått et lovbrudd og som kan ha behov for koordinert og tilpasset oppfølging over tid.
- begått flere lovbrudd eller alvorlig kriminalitet og som kan ha behov for koordinert og tilpasset oppfølging over tid.

Organisering og sammensetting: Ledes av UK og kan bestå av representanter fra politi, påtalemyndigheten, barneverntjenesten, friomsorg, konfliktråd m.m

Koordineringsgruppens oppgaver jf. Politidirektoratets rundskriv RPOD-2015-3

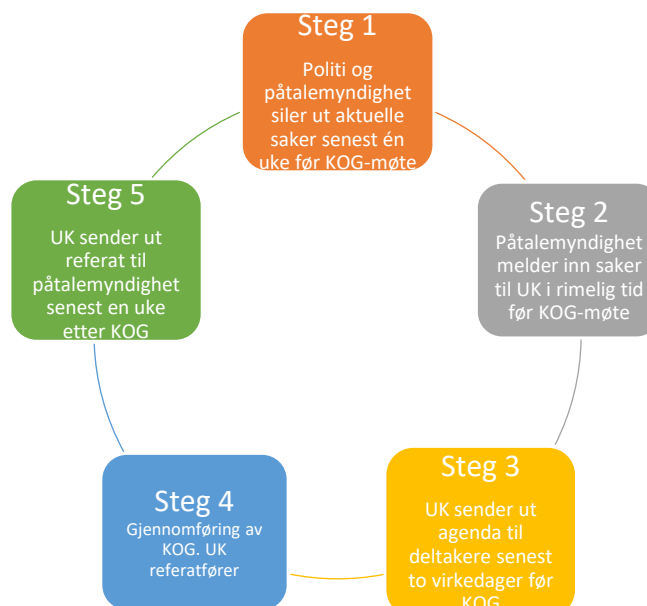
- Drøfte egnethet, oppfølgingsbehov og gjentakelsesfare i konkrete saker lagt fram av påtalemyndighet.
- Det skal foreligge samtykke til KOG fra lovbryster og verge(r) før drøfting av en konkret sak kan finne sted.
- Kartlegge og vurdere hvilke tiltak som kan være aktuelle i den enkelte saken.
- **Holde seg løpende orientert om saker som er i oppfølgingsteamene**, og være et forum for drøfting og rådgivning for ungdomsordinator (UK) i enkeltsaker
- **Følge straffegjennomføringen, fungere som et kontrollorgan** og være et rådgivende organ for påtalemyndigheten
- Drøfte evt nye lovbrudd eller brudd på tiltak i ungdomsplanen. Dette vil kunne gi UK innspill til evt. endringer i ungdomsplanen

Presisering for KOGene i prosjektområdet

- KOGene skal ikke holde seg løpende orientert om saker som er i oppfølgingsteamene eller følge straffegjennomføringene, fungere som et kontrollorgan ref. rød utheving over

Innmeldingssystem

1. Fast drøftelse mellom aktuelle etterforskere og påtale senest én uke før KOG-møte. Vurdere hvilke saker som kan meldes inn til KOG.
2. Påtale melder inn saker i ny mal for innmelding til ungdomsordinator (UK) via digital forsendelse senest fire virkedager før KOG-møte (se forklaring nederst i prosessbeskrivelsen)
3. UK skal, senest to dager før KOG-møte, informere øvrige KOG-deltakere om innmeldte saker. Informasjonen kan deles muntlig eller sendes anonymisert.
4. Ungdomsordinator leder og skriver referat fra møtet.
5. Referatet oversendes påtale senest én uke etter KOG-møte.

Arbeidsfordeling og roller – ikke uttømmende liste

- **Påtalemyndighet**
 - Melder inn saker til konfliktrådet i forkant av KOG-møter og legger frem saker for de andre deltakerne i KOG-møter.
 - Vurdere egnethet i samarbeid med koordineringsgruppen.
- **Ungdomsordinator / konfliktrådet**
 - Sender ut agenda til deltakerne i KOG og leder KOG-møte.
 - Skal sikre notoritet på drøftelsene i møtet, oppsummere koordineringsgruppens anbefaling og sende referat.
 - Bringe inn gjenopprettende prosesser i egnethetsvurderingen
- **Politi**
 - Skal i samarbeid med påtalemyndighet vurdere hvilke saker som bør meldes inn til drøftelse i koordineringsgruppen.
 - Dele relevante opplysninger om sakene og vurdere egnethet utfra et politifaglig perspektiv.
 - Drøfte hvilken rolle politiet skal ha i en evt. straffegjennomføring i konfliktrådet.
- **Barnevernstjenesten**
 - Bringe inn sine barnevernfaglige perspektiver til drøftelsene.
 - Ha kjennskap til tiltaksapparatet.
 - Tilstrebe å innhente nødvendig informasjon om ungdommens oppfølgingsbehov.
- **Kriminalomsorgen**
 - Kompetanse om straffegjennomføring generelt
 - Ansvar for utarbeidelse av personundersøkelse (PUM) og evt. innkalle ungdomsordinator til informasjonssamtale med ungdom ifm PUM.
 - Ha oversikt over relevante tiltak som evt. kan inngå i ungdomsreaksjonene
- **Kommunale representanter** (eksempelvis SLT)
 - Kunnskap om lokale og frivillige tiltak
 - Bringe inne perspektiv fra deres respektive fagområde i drøftelsene
 - Kjenne til kommunal organisering og være en døråpner til relevante tjeneste

Vedlegg 2 – KOG-referat

Eksempel 1.gangsdrøftelse

<p>Saksnummer XXX – 1 drøftelse – Navn: XXXX</p> <p>Berammet hovedforhandling:</p> <p>Dato for drøftelse 1: xx.xx.xxx</p> <p>Møtedeltakere: xx (påtalemyndighet), xx og xx (politi), xx (friomsorg), xx (deltaker), xx (bv.tj) og xx (konfliktrådet og referent)</p>				
Fødselsår: xx	Kommune: XXXXX	Kjønn: mann	Påtalejurist: XXXXX	Ungdommens politikontakt i OT:
Innmelding	<p>Lovbrudd: Besittelse av materiale som seksualiserer barn</p> <p>Faktum: I tiden før onsdag XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX og/eller andre steder, via internett, mottok han xx mediefiler bestående av bilder og film av barn av begge kjønn som deltar i seksuell aktivitet. Mediefilene viser seksuell omgang mellom voksne og barn, barn og barn og barn som onanerer. Barna er i barnehage- og barneskolealder. Mange av barna var lett identifiserbare.</p> <p>Erkjennelse/samtykke: Ja</p> <p>Tidligere forhold: 4 henlagte forhold på bedrageri . 6 videoer med fremstilling av seksualisert innhold av barn. Gamet med noen fra utlandet og fått det av dem. Erkjenner straffeskyld. Ønsker selv at den skal behandles som tilståelsessak. Har en positiv påtaleunntatelse tidligere, pluss en henlagt på 058.</p>			
Vurderinger i KOG-møte	<p>Politi: Politiet har begrenset kunnskap om gutten og hvilket miljø han tilhører. Ingen føringer i politiets logg den siste tiden. Politiet opplyser om at gutt bor sammen med mor og far. Gutten har skoleplass på XXXXX og går på XXX. Videre opplyser politiet at gutten er xxxxxxxx. Politiets foreløpige vurdering er at saken kan egne seg til en oppfølging i konfliktrådet på bakgrunn av sakens alvor.</p> <p>Bv.tj: Gutt ukjent for bv.tj. Har tidligere bodd i XXXX, men flyttet til XXXX for noen år tilbake. Bv.tj stiller spørsmålstegn ved at det ikke er sendt underretning til bv.tj i forbindelse med avhør. Bv.tj tar kontakt med ansvarlig etterforsker for å utforske om bakgrunnen for dette er at det ikke er bekymring for omsorgssituasjon. Bv.tj peker på XXXX, støttesenter for incest og overgrep, som et aktuelt tiltak ved en evt straffegjennomføring. Et slik tiltak kan avdekke øvrige behov gutten har som ikke har blitt oppdaget tidligere. Bv.tj peker på at gutten trolig har oppfølging xxxxxxxxxxxxxxxx. Bv.tj vurderer at oppfølging i konfliktrådet kan være aktuelt, men ser samtidig behovet for å innhente mer kunnskap om hvorvidt ungdommen har behov for koordinert oppfølging over tid. Også påtalejurist peker på at dette er et spørsmål som det er viktig å belyse, da andre reaksjoner vil kunne være mer aktuelt dersom hjelpeapparatet har lite eller ingen bekymring for at gutten vil begå tilsvarende lovbrudd i fremtiden eller har andre behov som trenger å dekkes.</p> <p>Helse/kommune/annet: Koordinator orienterer om at det finnes tiltak som kan være relevant med hensyn til skadelig seksuell atferd. Både Rbup, Statens barnehus, RVTS, presenteret m.m er potensielle tiltaksleverandører i slike saker. Det pekes også på at det kan etableres kontakt med psykolog eller annen helsehjelp på bydelsnivå for å jobbe med tematikken.</p> <p>Kriminalomsorg: PUM: Orienterer påtale og KOG om at det er anmodet om PUM og at saken er hos kriminalomsorgen, men ikke fordelt. Påtalemyndighet orienterer om at det kan være aktuelt å benytte seg av [REDACTED] saken. Representant fra friomsorgen ber om at påtalemyndighet/politi gir beskjed straks det er avklart om det skal utarbeides PUM eller ikke.</p> <p>Konfliktråd: Det foreligger per nå for lite informasjon til å vurdere om saken egner seg for gjenopprettende prosesser. Gutten oppfyller flere kriterier for ungdomsreaksjonene, men det bør utforskes om hvordan gutten stiller seg til gjenopprettende prosess og til tett oppfølging fra hjelpeapparatet over tid.</p> <p>Påtale: Guttens erkjenner straffeskyld, men det er behov for ytterligere opplysninger om ungdommens utfordringsbilde og hva slags kunnskap ansvarlig etterforsker og påtalejurist sitter på etter å ha avhørt gutten på barnehuset. Vesentlig informasjon for KOG vil være</p>			

<p>hvilke vurderinger som ble gjort med tanke på oppfølgingsbehov, samt mulige tiltak og evt forslag til videre oppfølging av gutten.</p> <p>Aktuelle tiltak ved en eventuell straffegjennomføring i konfliktrådet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • «det finnes hjelp» – hjelpetilbud for de som tenner seksuelt på barn • Utforske andre tiltak myntet på skadelig seksuell atferd hos f. eks Rbup, statens barnehus, presenteret og bostedskommune/bydel. • BUP • Evt tiltak på digital atferd på nett <p>Koordineringsgruppens anbefaling til påtalemyndighet</p> <p>Koordineringsgruppens foreløpige anbefaling er at saken tilsynelatende kan egne seg for US eller UO. Det er imidlertid en samlet anbefaling fra KOG om at det er behov for ytterligere opplysninger om saken for å kunne gjøre en tilstrekkelig vurdering av oppfølgingsbehov, aktuelle tiltak og om ungdommen selv ønsker å samtykke til straffereaksjonene. [REDACTED] i politiet vil sende en e-post til ansvarlig etterforsker/påtalejurist på saken og etterspørre ytterligere informasjon og i tillegg avklare om [REDACTED] t. Saken vil meldes inn til en 2. drøftelse i KOG når ny informasjon innhentes og avklaring om [REDACTED] avklares.</p>		
Sjekkliste: er følgende gjøremål avklart?	Ja/nei	Ansvar/kommentar
Har ungdommen samtykket til KOG	Ja	
Foreligger det PUM i saken?	Sendt anmodning – og den er mottatt	
Har ungdommen fått god informasjon om straffereaksjonene (informasjonsmøte/vitneførsel)?	Uklart	Følges opp på av politi
Har ungdommen samtykket til straffereaksjonene?	Nei	
Øvrig informasjon		

Eksempel 2. drøftelse

<p>Saksnummer XXXXX – 2 drøftelse – Navn: XXXXX</p> <p>Berammet hovedforhandling: XXXXXX</p> <p>Dato for drøftelse 1: XX.XX.XXX</p>				
Fødselsår: XXXXX	Kommune: XXXX	Kjønn: Mann	Påtalejurist: XXXXX	Ungdommens politikontakt i OT:
Innmelding:	<p>Lovbrudd: Grov narkotikaovertrødelse og heleri. Han er tiltalt sammen med en annen medtiltalt (over 18) for oppbevaring av til sammen X,X kg hasj og marihuana. Dette forholdet skjedde [REDACTED]. Han er også tiltalt for oppbevaring av cirka XX gram hasj.</p> <p>Erkjennelse/samtykke: Han har erkjent straffeskyld for cirka XX gram av narkotikaen som ble funnet på ham. Viser til innhentet PUM av XXXX der han samtykker til samfunnsstraff og KOG.</p> <p>KOGens vurdering fra 1.gangs drøftelse:</p> <p>«KOG XX.XX.XXX: Koordineringsgruppens anbefaling til påtalemyndighet:</p> <p>Ungdommen har ikke samtykket til drøftelse i KOG. Ungdommen er derfor oppmeldt anonymt for KOG-drøftelse. Det fremkommer i informasjonen, at ungdommen har et stort oppfølgingsbehov og gjentakende kriminalitet knyttet til narkotikalovbrudd. Gutten har ikke samtykket til ungdomsoppfølging (UO) eller ungdomsstraff (US). Gutten har ikke erkjent de faktiske forhold.</p> <p>Det er tidligere forsøkt UO, som ble avbrutt på bakgrunn av nye lovbrudd. Det fremgår fra den gjennomførte tiden i UO at ungdommen har utfordringer knyttet til rus.</p> <p>Samtykke til UO og US, samt erkjennelse av de faktiske forholdene er absolutte krav for å kunne gi UO/US. På bakgrunn av at dette ikke foreligger, vurderes gutten per nå som ikke</p>			

	<p>egnet til UO/US. Samtykke og erkjennelse kan likevel endre seg i perioden frem mot hovedforhandling (HF) og under HF.</p> <p>Gutten skal meldes inn til 2.gangsdrøftelse ved KOG Sentrum, når PUM er ferdigstilt, og HF berammet.»</p> <p>Konkret problemstilling under straffegjennomføring: Valg av reaksjon og omgjøring av idømt ungdomsoppfølging. Nye forhold [REDACTED].</p>	
Vurderinger i KOG-møte	<p>Politi: Gutten ble pågrepet den XX.XX.XXXX, det ble også funnet penger hjemme ved ransaking.</p> <p>XXXX er politikontakt på gutten. Politikontakt har ikke hatt oppfølging på gutten siden gutten hadde ungdomsoppfølging i regi av Konfliktrådet.</p> <p>Barnevernstjenesten: Skriftlig informasjon fra bv.tj, XXXX, gitt i forkant av KOG-møte: «Saken ble henlagt hos barneverntjenesten i XXXX.»</p> <p>Friomsorg: Ungdommen samarbeidet under arbeidet med PUM og møtte til avtaler. Gutten har gitt et formelt samtykke til UO/US, men formidlet til personundersøker under arbeidet med PUM, at han ønsker samfunnsstraff, og at han trives bedre med en til en kontakt, fremfor oppfølging gjennom team.</p> <p>Konfliktråd: Ungdomskoordinator er stevnet som vitne til HF (hovedforhandling) den XX.XX.XXXX. Under oppfølgingen av gutten under ungdomsoppfølging, ble det avdekket at gutten hadde store utfordringer knyttet til sitt rusbruk.</p> <p>Påtale: Tidligere idømt ungdomsoppfølging som er bruddet på bakgrunn av nye straffbare forhold. Han har også pådratt seg nye likartede forhold som gjelder narkotika. Har ikke tatt til seg hjelp og endret modus, deldom kan være riktig reaksjon.</p> <p>Forsvarer har gitt tilbakemelding om at gutten reiser på ferie til XXXX, og kommer tilbake XX.XX.XXXX. Rettsaken som er berammet til XX.XX.XX, vil mulig bli utsatt som følge av dette, da karantenekrav gjelder i XXXX per dd.</p> <p><i>Koordineringsgruppens anbefaling til påtalemyndighet før påtale -eller domsavgjørelse:</i></p> <p>Gutten har gjentakende kriminalitet knyttet til narkotikalovbrudd, og har et oppfølgingsbehov. Gutten har formelt samtykket til ungdomsoppfølging (UO) og ungdomsstraff (US), men gav til personundersøker uttrykk for at han ønsker samfunnsstraff fremfor UO/US. Gutten har ikke erkjent de faktiske forhold.</p> <p>Det er tidligere forsøkt UO, som ble avbrutt på bakgrunn av nye lovbrudd. Det fremgår fra den gjennomførte tiden i UO, at ungdommen på det tidspunktet hadde store utfordringer knyttet til rusbruk. Samtykke til UO og US, samt erkjennelse av de faktiske forholdene er absolutte krav for å kunne gi UO/US. På bakgrunn av at dette ikke foreligger, vurderes gutten som ikke egnet til UO/US.</p>	
Sjekkliste	Ja/nei	Ansvar/kommentar
Har ungdommen samtykket til KOG	Ja	
Foreligger det PUM i saken?	Ja	XXXX
Har ungdommen fått god informasjon om straffereaksjonene (informasjonsmøte/vitneførsel)?	Ja	
Har ungdommen samtykket til straffereaksjonene?	Ja	
Øvrig informasjon	Nei	